

Časy pohanů přehodnoceny

Carl Olof Jonsson

Výtah ze čtvrtého, revidovaného
a rozšířeného vydání z roku 2004

V originále

The Gentile Times Reconsidered

Carl Olof Jonsson

Čtvrté, revidované a rozšířené vydání

Vydal: Commentary Press, Atlanta, GA 30336

ISBN: 0-914675-07-9

Library of Congress Catalog Card No.: 86-70168

První vydání – 1983

Druhé vydání – 1986

Třetí vydání – 1998

Čtvrté vydání – 2004

Copyright

Výtah z této knihy byl pořízen s laskavým svolením autora, Carla Olofa Jonssona, který se přitom vzdal všech nároků na jakýkoli honorář či odměnu. Je přáním autora, aby tento výtah neboli tato publikace byla jako volné dílo ke stažení umístěna pouze na těchto webových serverech:

<http://user.tninet.se/~oof408u/fkf/>

<http://www.commentarypress.com>

- Tato publikace nesmí být umístěna na žádných jiných webových stránkách, ale je možné na ni z jiných webových stránek odkazovat způsobem na internetu obvyklým.
- Tato publikace nesmí být v žádném případě dále šířena za úplatu.
- Tato publikace nesmí být bez svolení autora překládána do žádného dalšího jazyka, ani převáděna do jiného formátu.
- Z této publikace nesmí být prováděn žádný další výtah či rešerše.

Poznámka

Od prvního do čtvrtého vydání se objem původní knihy značně zvětšil, přičemž k rozšíření této publikace vedl další a hlubší výzkum ze strany autora. Originální text knihy je tedy velmi hutný. Carl Olof Jonsson nemohl poskytnout svolení k tomu, aby byl proveden překlad celé knihy do češtiny a ta pak byla umístěna jako volné dílo ke stažení. Autor poskytl svolení k tomu, aby se provedl pouze výtah neboli rešerše. Téměř každá věta v originálním textu této knihy však má svou váhu, proto není lehkým úkolem dělat shrnutí takto hutného textu. Chci se tedy již předem omluvit všem váženým čtenářům za to, že v této zkrácené verzi dostávají méně informací než v originální publikaci. Zároveň chci každému zájemci o tuto problematiku vřele doporučit, aby si opatřil originální verzi této knihy, tedy v angličtině, nebo v překladu do některého z dalších světových jazyků, a to například z těchto webových stránek:

www.commentarypress.com

www.xjw.com/cki-2006.html

David M. Kvartus

Zkratky

př. n. l.	–	před naším letopočtem
n. l.	–	našeho letopočtu
l. p.	–	léta Páně
NWT	–	Překlad nového světa Svatých Písem
KB	–	Kralická bible
NBK	–	Nová Bible kralická
EP	–	Ekumenický překlad
KMS	–	Nová smlouva, překlad Křesťanské misijní Společnosti
w	–	Strážná věž, anglické vydání (<i>The Watchtower</i>)
wB	–	Strážná věž, české vydání
g	–	Probudte se!, anglické vydání (<i>Awake!</i>)
gB	–	Probudte se!, české vydání
Společnost	–	Biblická a traktátní společnost Strážná věž
ZWT	–	Zion's Watch Tower
TWT	–	The Watch Tower

Formát dat u publikací

w 1. 2. 1955	–	Strážná věž z 1. února 1955
w 2/1/1955	–	Strážná věž z 1. února 1955 (formát používaný Společností)

OBSAH

Předmluva.....	1
Úvod.....	2
1. Historie interpretace.....	7
2. Biblická a světská chronologie.....	21
3. Délka vlád neobabylónských králů	27
4. Absolutní chronologie novobabylónského období.....	32

V originále celkem stran: 390 (bez rejstříků 381)

Zpracováno do strany: 190

Zbývají kapitoly:

5. Sedmdesát let Babylóna
6. „Sedm časů“ ze 4. kapitoly Daniela
7. Pokusy o překonávání důkazů

Dodatky

- ke kapitole 1
- ke kapitole 2
- ke kapitole 3
- ke kapitole 4
- ke kapitole 5
- ke kapitole 7

Tato stránka je záměrně ponechána prázdná

Předmluva

„Časy pohanů“ jsou zásadním námětem pro milióny osob, protože Kristus použil toto slovní spojení, když mluvil o svém budoucím příchodu a o skonání věků. V následujících stoletích se rozvinuly četné interpretace a aplikace tohoto výroku. Tato kniha má sice široký záběr, ale přesto se zaměřuje především na interpretaci toho, jak ji podávají svědkové Jehovovi. Jejich interpretace jim určuje, co je onou „dobrou zprávou o království“ a představuje prubířský kámen, zda jejich organizace reprezentuje Krista a zájmy jeho království. Zvláštní ovšem je, že základ této interpretace si svědkové Jehovovi sami vypůjčili, protože její původ je přibližně o padesát let starší než začátek Společnosti Strážná věž.

Málokteré datum hrálo a hraje tak důležitou roli v teologii jako rok 1914. Ale výpočet tohoto roku je založen na jiném datu, na roce 607 př. n. l., jež se má vztahovat ke zničení Jeruzaléma říší Babylónskou. A právě rok 607 př. n. l. je kořenem celého problému.

Carl Olof Jonsson napsal první pojednání na téma „časy pohanů“ v srpnu 1977; to později vedlo k napsání celé knihy *Časy pohanů přehodnoceny*. Čtenář posledního vydání má tedy prospěch z důkladného výzkumu, který již trvá přibližně třicet let. Autor měl přístup k obrovskému zdroji informací, včetně Britského muzea a jeho odborníků a dostalo se mu také osobní pomoci od asyriologů z různých zemí.

Při výzkumu se vracíme o 2500 let zpět. Kdo si myslí, že se jedná o velice primitivní dobu, bude překvapen, jak pokročilí byli tehdejší lidé. Používali přesně datované obchodní dokumenty a výborně rozuměli astronomii, včetně progresivních a cyklických pohybů měsíce, planet a dalších nebeských těles.

O kvalitě výsledného výzkumu do novobabylónského období se vyjádřil profesor asyriologie, Luigi Cagni (zemřel v r. 1998), který byl m.j. vedoucím odborníkem na Ebla tabulky, 16 000 klínových textů vykopaných v roce 1975 v královském paláci starověkého města Ebla (dnes *Tell Mardikh*) v Sýrii:

„Během čtení Jonssonovy knihy jsem opakovaně pociťoval obdiv a hluboké uspokojení nad tím, jak autor zachází s argumenty na poli asyriologie... Jeho vážné a seriózní úsilí je zřejmé z toho, jak často kontaktoval odborníky v oblasti asyriologie, jako jsou profesori H. Hunger, A. J. Sachs, D. J. Wisman, C. B. F. Walker a další. Osobně jsem nejvíce obeznámen s novobabylónským obdobím, kde jsem jeho knihu mohl dobře zhodnotit. V tomto testu obstál na výbornou.“

Výzkum v zájmu této knihy přivedl autora nevyhnutelně do rozporu se Společností Strážná věž, takže v červenci 1982 byl vyloučen jako „odpadlík“.

Kniha sice přináší množství informací ze starověkých světských zdrojů, ale přesto se v první řadě zaměřuje na Bibli. V kapitole o biblické a světské chronologii vyjasňuje rozšířenou, ale mylnou představu o tom, jak vzniká „biblická chronologie“, a také že když zavrhneme chronologii *Strážné věže* ohledně roku 607 př. n. l., neznamená to, že tím světské chronologii dáváme přednost před chronologií „biblickou“. Naopak, získáme vyšší ocenění pro Písmo, pro jeho důvěryhodnost a historickou přesnost.

Vydavatelé

Úvod

Svědkové Jehovovi jsou vedeni k tomu, aby vkládali velkou důvěru do Společnosti Strážná věž a jejího vedení. V organizaci jsem sloužil 26 let a doufal jsem, že její vedoucí představitelé se poctivě postaví tváří v tvář skutečnostem ohledně jejich chronologie, i kdyby tato fakta měla ohrozit některé ústřední doktríny a unikátní tvrzení. Nakonec jsem si však uvědomil, že vedení Společnosti bylo rozhodnuto prosazovat to, co se při důkladném zkoumání prokazuje být klamáním miliónů osob – a to očividně kvůli své organizační či „církevní“ politice.

Pokud *náboženští vůdci brání lidem v přístupu k informacím*, bylo by morálně nesprávné zůstat zticha. Je povinností dotyčného člověka dát takové informace k dispozici všem, kde chtějí znát pravdu. A proto byla také vydána tato kniha.

Úloha chronologie v učení *Společnosti*

Prozkoumáme-li dobře skutečnosti, zjistíme, že *chronologie je samotným základem tvrzení a poselství tohoto hnutí*. Společnost Strážná věž tvrdí, že je jediným Božím „sdělovacím prostředkem“ a Božím „mluvčím“ na zemi. Tvrdí, že Boží království bylo zřízeno v nebi v roce 1914 a že v témže roce začaly „poslední dny“, že Kristus se v té době neviditelně vrátil aby „přezkoumal“ denominace křesťanstva, které nakonec všechny zavrhl, a to kromě Společnosti Strážná věž, kterou v roce 1919 ustanovil jako svůj jediný „nástroj“ na zemi.

Přibližně *sedmdesát let* Společnost používala Ježíšova slova z Matouše 24:34 o „této generaci“ tak, že generace roku 1914 nepomine dříve, než přijde konec v „bitvě armagedonské“, v níž všichni kromě činných členů Společnosti budou navždy zničeni.

Po uplynutí *osmdesáti let* již toto tvrzení znělo absurdně. Proto *Strážná věž* z 1. 11. 1995 na stranách 10-21 přinesla novou definici pojmu „tato generace“. Tato definice již nebyla těsně svázána s rokem 1914; tvrdilo se, že „tato generace“ je definována *charakteristickými rysy a vlastnostmi*, a nikoli určitým obdobím v chronologii. Přesto se i zde rok 1914 vyskytuje. Tato „generace“ totiž sestává z těch, „kdo vidí znaky Kristovy přítomnosti, ale nenapravují své cesty“, což povede k jejich zničení. To jen podtrhuje, jak důležitý je rok 1914 v učení Společnosti. Samotné toto datum pochopitelně nikde v Písmu není. Co je tedy jeho zdrojem?

Toto datum je výsledkem chronologické kalkulace, podle níž „časy pohanů“ z Lukáše 21:24 trvají 2520 let, počínaje rokem 607 př. n. l. a konče rokem 1914 n. l. *Na tomto výpočtu stojí základní poselství tohoto hnutí*. Dokonce i „dobrá zpráva“ o království (Mat 24:14) je těsně spojována s touto chronologií. Evangelium kázané jinými údajnými křesťany tím pádem nikdy nebylo tím *pravým evangeliem*. *Strážná věž* z 1. 5. 1981 uvádí na straně 17:

„Čestně smýšlející člověk má příležitost porovnat způsob, jak náboženské systémy křesťanstva během všech staletí kázaly evangelium o království, se způsobem, jak to dělají svědkové Jehovovi od konce první světové války v roce 1918. Není to jedno a totéž. Svědkové Jehovovi skutečně káží „evangelium“ neboli „dobré poselství“, totiž o *Božím nebeském království, které bylo zřízeno tím, že byl Boží Syn Ježíš Kristus na konci časů pohanů v roce 1914 dosazen na trůn.*“ (kurzíva od autora; české vydání: wB82 4/1 str. 22, odst. 3)

V souladu s tím *Strážná věž* z 1. 5. 1982 na straně 10 uvedla, že „ze všech náboženství na světě jsou to jedině svědkové Jehovovi, kteří dnes lidem vyprávějí toto ‚dobré poselství‘“. (české vydání: wB83 3/1 str. 25 odst. 8)

A *Strážná věž* z 1. 1. 1983 na straně 12 zdůrazňovala, že „právem proto stojí konec časů národů v druhé polovině roku 1914 na historickém základě jako *jedna z hlavních pravd království, na níž musíme dnes pevně lpět.*“ (kurzíva od autora; české vydání: wB83 8/1 str. 25 odst. 5)

To, že Boží království bylo ustanoveno na konci „časů pohanů“ v roce 1914 se označuje jako „nejdůležitější událost naší doby a všechno ostatní vedle ní bledne a ztrácí význam“. (w88 1/1 str. 10; CZ: wB88 7/1 str. 10 odst. 1)

Někdejší prezident Společnosti Strážná věž, Frederick W. Franz, při ranním uctívání dne 17. 11. 1979 vyzdvihl důležitost roku 1914 ještě důrazněji: „Výlučným účelem naší existence jako Společnosti je oznamování Království zřízeného v roce 1914 a varování o pádu Velkého Babylóna. Naše poselství

má zvláštní námět, který chceme sdělit.“ (Raymond Franz, *Hledání křesťanské svobody*, české vydání, str. 37)

Svědkové Jehovovi, kteří tento výpočet otevřeně zpochybňují, riskují tvrdý postih, který může vést až k vyloučení. Takoví lidé jsou pak označeni jako ničemní „odpadlíci“, kteří po smrti skončí v Gehenně, tedy bez jakékoli naděje na vzkříšení. Také jsou popisováni jako „nepřátelé Boha“, kteří „silně nenávidí Jehovu“. Ostatní svědkové se dokonce po příkladu Davida mají k Bohu modlit, aby takové nepřátele Bůh zahubil (Žalm 139:19).

Strážná věž z 1. 4. 1986 v Otázce čtenářů na stranách 30 a 31 uvedla:

„Schválené společenství se svědky Jehovovými si vyžaduje přijímat veškerý rozsah pravého učení Bible, včetně nauk unikátních pro svědky Jehovovy. Co mezi takové nauky patří? ... *Že rok 1914 označuje konec časů pohanů a ustanovení Božího království v nebesích, stejně jako dobu pro Kristovu předpovězenou přítomnost.*“ (kurzíva od autora; v češtině patrně nevyšlo)

Dokonce i ten, kdo by jen v *skrytu* opustil chronologii Společnosti, a tudíž může být navenek nadále formálně považován za svědka, ve skutečnosti odmítl základní poselství Společnosti *Strážná věž*, a tak podle vlastních kritérií této organizace již fakticky není součástí tohoto hnutí.

Jak výzkum začal

S výzkumem jsem začal v roce 1968. V té době jsem sloužil jako „průkopník“ neboli služebník plným časem a právě jsem vedl biblické studium s jistým mužem, který ode mě chtěl hlubší vysvětlení, proč Společnost pro zničení Jeruzaléma Babylóňany používá rok 607 př. n. l. Poukazoval na to, že všichni historici pro tuto událost používají datum 587 nebo 586 př. n. l. Můj výzkum se postupně prohluboval až do roku 1975, kdy mě tíha důkazů vedla k závěru, že se mýlí Společnost *Strážná věž*. Po roce 1975 jsem podklady rozebíral s několika blízkými přáteli, kteří také byli ochotní tento námět hlouběji zkoumat. Nikdo z nich nemohl mé závěry vyvrátit, a tak jsem se rozhodl napsat o dané otázce systematické pojednání, které jsem v roce 1977 poslal Vedoucímu sboru svědků Jehovových. Toto pojednání bylo v roce 1981 rozšířeno a poprvé vyšlo knižně v roce 1983. Nyní je k dispozici čtvrté vydání, v němž například sedm linií důkazů proti roku 607 př. n. l. obsahuje dvojnásobek materiálu oproti vydání prvnímu.

Korespondence s ústředím Společnosti

V roce 1977 začala moje korespondence ohledně mého výzkumu s Vedoucím sborem. Brzy začalo být naprosto zřejmé, že předložené důkazy nebyli schopni vyvrátit. Vlastně až do 28. 2. 1980 se o to nikdo ani nepokusil. Mezitím jsem však byl opakovaně varován, abych výsledky svého výzkumu nikomu neukazoval, například dopisem od Vedoucího sboru ze 17. 1. 1978, jehož autorem byl podle zkratky „GAE“ Lloyd Barry:

„Jakkoli silné argumenty stojí za tvým hlediskem, je třeba je prozatím pokládat za tvoje osobní hledisko. Není to něco o čem bys měl mluvit nebo se pokoušet to nějak prosazovat mezi dalšími členy sboru...

Vzhledem k tomu, že pozornost si zasluhují jiné naléhavé záležitosti, neměli jsme dosud příležitost tvůj materiál prozkoumat... Můžeš si však být jistý, že odpovědní bratři tvé názory prozkoumají... Doufáme, že v patřičné době se na tvé pojednání podíváme a jeho obsah vyhodnotíme.“

V dopise z 15. 5. 1980, jehož autorem byl podle zkratky „EF“ Fred Rusk z Redakčního výboru, se uvádělo:

„Jsme si jistí, že si uvědomuješ, že by nebylo správné, abys začal kdekoli šířit svá hlediska a závěry ohledně chronologie, jež se liší od toho, co publikovala Společnost, protože by to vedlo k vážným otázkám a problémům mezi bratry.“

Výsledky a očerňování

Na počátku srpna 1978 člen Vedoucího sboru Albert D. Schroeder vedl v Evropě schůzku s některými zástupci evropských odboček Společnosti. Přítomným sdělil, že uvnitř i vně Společnosti je vedena kampaň s cílem svrhnout chronologii ohledně roku 607 př. n. l. a 1914 n. l.

O tři týdny později, 2. 9. 1978, jsem byl předvolán k výslechu před dvěma zástupci Společnosti ve Švédsku; byli to oblastní dozorce Rolf Svensson a krajský dozorce Hasse Hulth. Po této události jsem napsal obsáhlý dopis, odstoupil jsem z úřadu sborového staršího a vzdal jsem se všech svých úkolů ve sboru i v kraji. Brzy v různých částech Švédska vešlo mezi bratry ve všeobecnou známost, že jsem zavrhl chronologii Společnosti. V následujících měsících jsme já i další, kteří chronologii zpochybňovali, začali být odsuzováni soukromě i z pódia v sálech Království. Stal jsem se obětí pomluv, urážek a osočování.

Je tragické, když si člověk uvědomí, že pozornost se přesouvá od vznesené otázky – správnosti data 607 př. n. l. – na osobu, která otázku vznesla. A pak se za problém považuje *osoba*, a nikoli daná otázka! Jak je vůbec možné, že se něco takového stane?

Tento mechanismus psychologické sebeobrany popisuje Dr. H. Dale Bumbach:

„Pokud se nejistí jedinci setkají s problémem, který jen prohlubuje jejich pocit nejistoty, instinktivně reagují tak, že se pokoušejí zničit to, co jejich nejistotu jítří, anebo že takové myšlenky ze své mysli zcela zapudí.“

Dne 11. 12. 1979 mě navštívil koordinátor švédské odbočky, Bengt Hanson. Během našeho rozhovoru zjistil, že skutečným problémem nejsou mé pohnutky či postoje, ale že to jsou samotné *důkazy* proti roku 607 př. n. l., které jsem Společnosti předložil. Proto počátkem roku 1980 Bengt Hanson napsal dopis Vedoucímu sboru, v němž vysvětlil situaci a uvedl, že stále čekám na odpověď.

A pak, téměř po třech letech od zaslání mého materiálu, jsem 28. 2. 1980 obdržel dopis, který byl konečně pokusem zabývat se samotnou *otázkou* a nikoli *tázajícím*. V dopise však uvedli pouze argumenty, na které jsem již dříve poukázal ve svém pojednání a vysvětlil, proč jsou neuspokojivé. Proto jsem dopisem z 31. 3. 1980 všechny jejich argumenty znovu vysvětlil a přidal dvě nové linie důkazů proti roku 607 př. n. l. Nenasledovala žádná odpověď. Pouze v létě 1981 se objevil krátký rozbor tohoto námětu v dodatku knihy *Přijď tvé království* (na stranách 186-189). Právě obsah tohoto dodatku mě konečně přesvědčil, že *vedoucí představitelé této organizace jednoznačně nebyli ochotní připustit, aby fakta jakkoli narušovala jejich tradiční, fundamentální nauky*.

„Čekání na Jehovu“

Je třeba podotknout, že zatímco představitelé Společnosti dělají vše pro to, aby publikovali jakýkoli argument *na podporu* své chronologie, zároveň dělají vše pro to, aby svědky Jehovovi ponechávali v naprosté nevědomosti ohledně tíživých důkazů *proti* této chronologii. A protože je třeba vyslechnout obě strany, rozhodl jsem se vydat knihu *Časy pohanů přehodnoceny*.

Podívejme se na argumenty, které Společnost používá k ospravedlnění svého postoje, že důkazy proti zavedenému učení by se neměly dávat na vědomí:

- Jehova zjevuje pravdu *postupně* skrze svého „věrného a rozvážného otroka“.
- Měli bychom tudíž čekat na Jehovu – tedy dokud organizace nezveřejní „nové pravdy“.
- Kdo „předbíhá“ organizaci je tudíž *opovážlivý*, protože si myslí, že ví více než „věrný a rozvážný otrok“.

Takové argumenty jsou ovšem neplatné, *pokud předpoklady Společnosti ohledně chronologie jsou chybné*. Jak to? Protože samotná *koncepte*, že identita třídy „věrného a rozvážného otroka“ (Matouš 24:45-47), jehož Kristus ustanovil „nade vším svým majetkem“, jednoznačně *závisí na chronologickém výpočtu*, že pán přišel v roce 1914 a že svého otroka ustanovil několik let nato, v roce 1919. Jestliže (jak bude v této práci ukázáno), časy pohanů *neskončily* v roce 1914, pak zmizí i základ pro tvrzení, že v tom roce se vrátil Kristus, a tím pádem vedoucí představitelé Společnosti Strážná věž nemohou tvrdit, že byli „nade vším jeho majetkem“ ustanoveni v roce 1919. A je-li to tak, nemohou si oprávněně osobovat právo, že mají Bohem daný monopol k publikování „pravdy“.

Je také třeba si povšimnout, že sám „pán“ v tomto znázornění při svém příchodu rozhodne, kdo je „věrný a rozvážný otrok“, a *nikoli onen otrok sám*. Pokud to onen otrok udělá, bude to jistě *hrubá opovážlivost*.

Na druhou stranu, je povinností křesťana „čekat na Jehovu“. Čekali však vedoucí představitelé Společnosti na Jehovu:

- Když přibližně 55 let (1876-1931) učili, že Ježíš se neviditelně vrátil v roce 1874?

- Když učili, že „ostatek“ bude proměněn (1 Tes 4:17), a to nejprve v roce 1878, pak 1881, pak 1914, 1915, 1918 a 1925?
- Když učili, že konec tohoto systému věcí přijde v roce 1914, pak 1918-1920, pak 1925, pak 1941-1942 a pak v roce 1975?

Pokud rok 1914 není koncem „časů pohanů“, pak početné „prorocké“ závěry z tohoto data vyplývající jsou jen dalšími důkazy, že Společnost *dosud* není připravena „čekat na Jehovu“.

Vyloučení

Po 26 letech aktivní služby jako svědek Jehovův jsem tedy byl v roce 1982 připraven z této organizace odejít. Bylo mi jasné, že se můj život velmi změní. Pravidla Společnosti totiž vyžadují, aby svědkové Jehovovi naprosto přerušili veškerý kontakt s osobou, která byla vyloučena nebo se od organizace oddělila. Věděl jsem, že ztratím nejen své přátele, ale také přibližně sedmdesát osob ve své vlastní rodině, včetně bratra, dvou sester, bratranců a sestřenic, atd. Lidé se mnou budou zacházet, jako bych byl „mrtvý“, přičemž moje doslovná „poprava“ bude odložena jen do blížící se „bitvy armagedonské“, v níž má Jehova Bůh podle svědků navždy zničit všechny, kdo nejsou ve spojení s jejich organizací.

Dopisem ze 4. 5. 1982 jsem byl předvolán k „právnímu výboru“ sestávajícímu ze čtyř zástupců Společnosti. Podle dopisu měli za úkol zjistit, jaký je můj „postoj k naší víře a organizaci“. Členy právního výboru jsem vyzval, aby se důkladně obeznámili s mým pojednáním o chronologii, aby náš rozhovor měl vůbec nějaký smysl. Oni však o takový druh rozhovoru neprojeví zájem. Bylo tedy zřejmé, že jsem byl odsouzen již předem, a že celý právní výbor bude pouhou fraškou. K jednání jsem se proto nedostavil, a byl jsem tedy dne 9. 6. 1982 vyloučen v nepřítomnosti. Chtěl jsem získat nějaký čas, a proto jsem se proti tomuto rozhodnutí odvolal. „Odvolacímu výboru“ jsem rovněž zaslal návrh sejít se ke smysluplnému rozhovoru o mém pojednání. Na svůj dopis jsem ani nedostal odpověď. Dne 7. 7. 1982 se tedy nový právní výbor za mé nepřítomnosti sešel k dalšímu rádooby soudnímu procesu, aby pouze potvrdil rozhodnutí předchozího právního výboru. V obou případech jediným obviněním bylo to, zda zcela věřím učení Společnosti Strážná věž. Otázka, zda mé důvody byly oprávněné, byla pro ně naprosto bezpředmětná.

Jsou takové závěry pro víru ničivé?

Skutečná jednota je založena *na lásce*. (Kol 3:14) Falešná jednota je založena *na strachu*. Taková „jednota“ je charakteristická pro autoritářské organizace, politické i náboženské. Je to *mechanická* jednota vynucená vedoucími organizací, kteří chtějí udržet svou autoritu a svou nadvládu nad jednotlivci – jednota, která nezávisí na pravdě. Jednotlivci v takových organizacích se ve prospěch takové organizace vzdávají práva a odpovědnosti svobodně myslet, mluvit a jednat. Publikování práce, jakou právě čtete, pak může být hrozbou jednotě *vynucované* touto organizací.

Jestliže se ale prorocká tvrzení a interpretace Společnosti Strážná věž prokáží jako prázdná, člověk nepřijde o nic, co by mělo *skutečnou* hodnotu. Křesťan bude i nadále mít Boží slovo – skutečný zdroj pravdy a naděje; Krista jako svého Pána; křesťanský pokoj; a jednotu s Otcem, s Ježíšem Kristem a s pravými bratry a sestrami v Pánu. (Jan 9:30, 34-39; Mat 18:20). Kristus, nikoli organizace, má „výroky věčného života“. (Jan 6:68)

Během dalších let jsem poznal řadu dalších lidí, kteří nezávisle došli ke stejným závěrům, jaké jsou předkládány v této publikaci. Patří mezi ně i ti, kdo připravovali biblický slovník Společnosti, *Aid to Bible Understanding* (Pomůcka k porozumění Bible) – Raymond Franz, Edward Dunlap a Reinhardt Lengtat. Tento slovník později jen s malými úpravami vyšel ve dvou svazcích pod názvem *Insight on the Scriptures* (Hlubší porozumění Písem).

Poděkování

Moje poděkování si plně zaslouží: Rud Persson ze Švédska za pomoc v různých ohledech; James Penton a Raymond Franz z USA při publikování knihy; švédský vědec Dr. Ingemar Lindén; Alan Feuerbacher z USA; profesor D. J. Wiseman z Anglie; C. B. F. Walker z Anglie; profesor A. J. Sachs z USA; profesor Herman Hunger z Rakouska; Dr. John M. Steele z Toronta, Kanada; Dr. Béatrice André z muzea v Louvre v Paříži; Dr. Seth Erlandsson z Västeras ze Švédska; Dr. Tor Magnus Amble a Dr. Hans M. Barstad, oba z Osla v Norsku; a profesor Ernst Jenni z Basileje ve Švýcarsku.

Největší poděkování však patří Bohu Bible, který ve Starém zákoně od dob Mojžíše nese osobní jméno Jehova či Jahve, ale k němuž v Novém zákoně přistupujeme jako k našemu nebeskému Otci – protože tento výzkum byl prováděn pod ustavičnými modlitbami a prosbami o jeho pomoc. Veškerá pocta patří Bohu, neboť právě jeho Slovo pravdy bylo základem tohoto studia. Ačkoli určité náboženské teorie se prokázaly být neudržitelné a bylo třeba je zamítnout, Boží prorocké slovo samotné bylo mým výzkumem potvrzeno jako pravdivé. Tato zkušenost posílila mou víru a stala se pro mě skutečným a trvalým požehnáním. Doufám, že ty, vážený čtenáři, budeš požehnán podobným způsobem.

Carl Olof Jonsson

Göteborg, Švédsko, 1982

Revidováno v roce 1998 a 2004

---

1. Historie interpretace

Všechno má svůj počátek. Lidé, kteří něčemu věří, však často neznají pozadí své víry, její původ a vývoj. Bez znalosti historie se v nás může posilovat přesvědčení, že náš názor je správný, i když třeba není. A taková nevědomost pak může být živnou půdou pro fanatismus.

Příkladem takového přesvědčení je interpretace slov Ježíše Krista z Lukáše 21:24:

„Budou padat ostřím meče a budou odvedeni do zajetí mezi všechny národy. Po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se časy pohanů (NWT: ustanovené časy národů) nenaplní.“ – NBK

Milióny lidí jsou totiž přesvědčeny, že toto proroctví jednoznačně poukazuje na určité datum ve dvacátém století.

Princip „den za rok“

Někteří vykladači Písma, včetně Společnosti Strážná věž, vypočítali, že „časy pohanů“ mají trvat 2520 let. Výpočet zakládají na principu „den za rok“, podle něhož *prorokovaný den vždy znamená rok*, stejně jako třeba centimetr na mapě může zastupovat 100 kilometrů. Bible tento princip sama jednoznačně uplatňuje na dvě pasáže: jsou jimi 4. Mojžíšova 14:34 a Ezekiel 4:6. Je třeba zdůraznit, že danou interpretaci v těchto textech skutečně přináší samotná Bible. *Nikde však není řečeno, že princip „den za rok“ je zásadou, která se má používat pro interpretaci biblických proroctví všeobecně.*

„Den za rok“ – židovští učenci

Židovští učenci byli prvními, kdo začal uplatňovat zásadu „den za rok“, a to u „sedmdesáti týdnů“ z Daniela 9:24-27. Jako všeobecná zásada to však bylo stanoveno až proslulým rabínem jménem *Akibah ben Josef* (cca 50-132 n. l.). Teprve v *devátém století n. l.* začali židovští rabíni uplatňovat tuto zásadu i na Daniela 8:14 a Daniela 12:11, 12.¹

První z těchto rabínů, *Nahawendi*, počítal 2300 „večerů a jiter“ z Daniela 8:14 (KB) od zničení města Šílo (což datoval na rok 942 př. n. l.) do roku 1358, kdy očekával příchod Mesiáše.

V témže století následovali rabíni *Saadia ben Josef a Solomon ben Jeroham*, jenž 1335 dnů z Daniele 12:12 počítal od Alexandra Velikého, a dospěl tak do roku 968, kdy očekával spásu Izraele.

Proslulý rabín *Raši* (1040-1105) počítal 2300 let k roku 1352, kdy měl přijít Mesiáš.

Abraham bar Hiyya Hanasi (cca 1065-1136) počítal periodu 2300 let tak, že měla skončit v roce 1468 n. l.

Ani jedno z vypočítaných konečných dat se nevyplnilo.

„Den za rok“ – křesťanští učenci

Několik vykladačů Písma od čtvrtého století n. l. dále sice mluvilo o mystickém či symbolickém významu 1260 dnů ze Zjevení, ale křesťanští učenci nikdy princip „den za rok“ nepoužívali před dvanáctým stoletím n. l. Jedinou výjimkou bylo 3 1/2 dne ze Zjevení 11:9. Řada učenců, počínaje Viktorinem ze čtvrtého století n. l., to vykládala jako 3 1/2 roku.

E. B. Elliott píše ve svém díle *Horae Apocalypticæ*, 3. vydání, svazek III, na straně 233:

„První čtyři století Otcové křesťanské církve interpretovali dny uvedené u Daniela a v proroctví Apokalypsy ohledně antikrista doslovně jako dny, a nikoli jako roky.“

První křesťanský učenec, který použil interpretaci „den za rok“ byl *Joachim z Floris* (cca 1130-1202), opat cisterciánského kláštera v Corace, v Itálii. Periodu 1260 let počítal od doby Krista a patrně vzhlížel k roku 1260 n. l. jako „věku Ducha“. Joachim započal novou tradici biblického výkladu, jehož základem se stala zásada „den za rok“. V době Reformace (16. století) v tuto zásadu věřili Martin Luther a většina dalších reformátorů. Mezi protestantskými učenci byla všeobecně přijímána dlouho do 19. století.

---

¹ I když toto proroctví mluví o *týdnech*, samo o sobě to neznámá, že vede k uplatnění principu „den za rok“. Hebrejský výraz *šabu* (týden) neznamenal vždy jen periodu sedmi dnů jako v češtině; *šabu* totiž doslova znamená: „(perioda) sedmi“.

„Den za rok“ a časy pohanů

Arnold z Villanovy (cca 1235-1313) spojoval časy pohanů s obdobím 1290 dnů (neboli roků) z Daniela 12:11. Jako počátek výpočtu použil zničení Jeruzaléma v roce 70 n. l., a konec časů pohanů tak očekával na konci čtrnáctého století. Zásadu „den za rok“ používal i *Walter Brute*, jeden z následovníků Johna Wycliffa v Anglii.

Neustále se měnící data

Čas plynul, a ve vypočítaných datech se nic nestalo, proto bylo u těchto výpočtů třeba posunout *výchozí bod*, kterým dříve často bylo zničení Jeruzaléma v roce 70 n. l. anebo smrt apoštolů. Skupiny pronásledované katolickou církví začaly jako výchozí bod používat *data ze čtvrtého století n. l.*, které bylo obdobím růstu autority katolické církve.

Skotský matematik a student Bible *John Napier* (1550-1617), považoval za výchozí bod roky 300 a 316 n. l., a proto konec časů pohanů očekával ve druhé polovině 16. století.

George Bell, který psal do londýnského *Evangelického časopisu* v roce 1796, počítal 1260 let od roku 537 či 553, a tak předpovídal pád antikrista (papeže) na roky 1797 či 1813. Bell o 1260 dnech napsal:

„Svaté město má býti pošlapáváno pohany neboli papeženci, kteří arcit' křesťany dle jména, jsou pohany v uctívání a životě; uctívajíce anděly, svaté a obrazy, a pronásledující následovníky Kristovy. Tito pohané odnímají každodenní oběť a ustanovují ohavnost, jež pustoší církev Kristovu po dobu 1260 let.“

To bylo napsáno v roce 1795, uprostřed Francouzské revoluce. V únoru 1798 byl papež zajat francouzskými oddíly a donucen k exilu. Tyto podivuhodné události byly „do jisté míry“ předpovězeny řadou učenců téměř století předem. Nejznámějším z nich byl skotský pastor *Robert J. Fleming, Jr.* (cca 1160-1716). Kvůli tomu mnozí bibličtí komentátoři brzy začali rok 1798 považovat za ukončení prorokovaných 1260 let. A toto hledisko – jen s malými odlišnostmi – právě převzal Charles Taze Russell a jeho následovníci. Totéž hledisko je dosud rozšířené mezi Adventisty sedmého dne.

Politické a společenské převraty – zdroj prorockých spekulací

Francouzská revoluce (1789-1799) měla mimořádný dopad i daleko za hranicemi Francie. Po vyhlášení Republiky v roce 1792 následovalo téměř nepřerušené období válek až do porážky Napolena I. u Waterloo v roce 1815. Historici proto Francouzskou revoluci pokládají za kritický bod ve světové historii. Revoluce totiž přinesla konec dlouhodobé stability v Evropě a změnila politické i náboženské smýšlení.

Historik Robert Gilpin srovnával Francouzskou revoluci a Napoleona Bonaparte s dřívější třicetiletou válkou (1618-1648) a pozdější první světovou válkou a řekl, že „každá z nich byla světovou válkou, jež zahrnovala téměř všechny státy [mezinárodního] systému a jež přinejmenším při zpětném pohledu může být považována za významný mezník v lidské historii“.²

Jiný známý historik, R. R. Palmer říká, že „*Francouzská revoluce na konci osmnáctého století byla mezníkem moderní civilizace.*“

Mnozí proto věřili, že žijí v *posledních dnech*. Vznikalo množství literatury o prorocství, včetně prorockých časopisů a periodik; na obou stranách Atlantiku také byly pořádány konference o prorocstvích. Apokalyptické oživení začalo v Anglii, ale brzy se rozšířilo dál do Evropy i do USA, kde vyvrcholilo hnutím Millera. Na základě výkladů Daniela 8:14 předpovědi poukazovaly na roky 1843, 1844 či 1847, jež měly označovat druhý příchod Krista. Často používané číslo 1260 bylo v této době zdvojnásobeno na 2520 let.

---

² „The Theory of Hegemonic War“ (Teorie hegemonické války), *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18:4, Spring 1988, strana 606 (kurzíva přidána).

Tabulka 1: 1260 let - jak je uplatňovali různí vykladači

Vykladač	Datum publikování	Uplatnění (vše: n. l.)	Poznámky
Joachim of Floris	1195	1-1260	
Arnold of Villanova	1300	cca 74-1364	Časy pohanů = 1290 let
Walter Brute	1393	134-1394	
Martin Luther	1530	38-1328	Časy pohanů = 1290 let
A. Osiander	1545	412-1672	
J. Funck	1558	261-1521	
G. Nigrinus	1570	441-1701	
Aretius	1573	312-1572	
John Napier	1593	316-1576	
D. Pareus	1618	606-1866	
J. Tillinghast	1655	396-1656	
J. Artopaeus	1665	260-1520	
Cocceius	1669	292-1552	
T. Beverley	1684	437-1697	
P. Jurieu	1687	454-1714	
R. Fleming, Jr.	1701	552-1794	1260 let po 360 dnech
" "	1701	606-1848	= 1242 let dle Juliánského kalendáře
William Whiston	1706	606-1866	
Daubuz	1720	476-1736	
J. Ph. Petri	1768	587-1847	
Lowman	1770	756-2016	
John Gill	1776	606-1866	
Hans Wood	1787	620-1880	
J. Bicheno	1793	593-1789	
A. Fraser	1795	756-1998	1242 let dle Juliánského kalendáře
George Bell	1796	537-1797	
" "	1796	553-1813	
Edward King	1798	538-1798	
Galloway	1802	606-1849	1242 let dle Juliánského kalendáře
W. Hales	1803	620-1880	
G. S. Faber	1806	606-1866	
W. Cuninghame	1813	533-1792	
J. H. Frere	1815	533-1792	
Lewis Way	1818	531-1791	
W. C. Davis	1818	588-1848	
J. Bayford	1820	529-1789	
John Fry	1822	537-1797	
John Aquila Brown	1823	622-1844	1260 lunárních let

V tabulce je jen ukázka, jak 1260 a 1290 dnů/let bylo uplatňováno od doby Joachima z Floris v roce 1195 až do doby Johna Aquily Browna v roce 1823. Bylo by snadné v tabulce ukázat další vykladače po Brownovi. Tabulka však záměrně končí zde, protože v této době se začal objevovat další výklad, v němž 1260 let bylo zdvojnásobeno na 2520 let.

<Konec tabulky a legendy>

John Aquila Brown

V dlouhé historii prorockých spekulací hraje významnou úlohu právě John Aquila Brown. Byl prvním vykladačem, který 2300 let z Daniela 8:14 uplatnil tak, že končily v roce 1843 (později v roce 1844).

Svou chronologii poprvé publikoval v jednom článku v londýnském měsíčníku *The Christian Observer* v listopadu 1810. Podle něj „pošlapávající pohané“ byli mohamedáni (čili muslimové), a proto 1260 let počítal jako mohamedánské lunární roky, jež odpovídaly 1222 solárním (slunečním) rokům. Počítal od roku 622 (prvního roku muslimské *Hegiry*) do roku 1844, kdy očekával příchod Krista a obnovu židovského státu v Palestině.

To se stalo klíčovým pro hnutí Adventistů. Brownův článek mohl být v USA publikován již v roce cca 1810. Brzy poté se datum 1843 začalo objevovat v amerických prorockých výkladech.

Brown zakládal svůj výpočet 2520 let na svém výkladu „sedmi časů“ z Nebukadnecarova snu o poraženém stromu ve 4. kapitole Daniela. Výpočet poprvé publikoval v roce 1823 ve svém dvousvazkovém díle *The Even-Tide; or The Last Triumph of the Blessed and Only Potentate, the King of Kings and Lord of Lords*. V tomto díle také zdůrazňuje, že byl naprosto prvním, kdo takto s daným námětem zacházel.

Brown počítal 2520 let od roku 604 př. n. l. (prvního roku Nebukadnecara) do roku 1917 n. l., kdy „bude přivedena k dokonalosti plná sláva království Izraele“. Toto období však nijak nespojoval s časy pohanů z Lukáše 21:24. Jeho výpočet 2520 let a skutečnost, že jej založil na 4. kapitole Daniela, však od té doby hrají klíčovou roli v novodobých výkladech „časů pohanů“.

2520 let spojeno s časy pohanů

Během konference o prorocích *Albure Park Prophectic Conference* (mezi roky 1826-1830 se konala každoročně v Albure u Guildforu, na jih od Londýna) se také rozebíraly „časy pohanů“. *William Cuninghame* je v roce 1826 hned od prvního příspěvku spojoval s obdobím 2520 let. Výchozím bodem pro něj byl rok 728 př. n. l. (kdy deset kmenů bylo Šalmanaserem odvedeno do zajatství), a tak se dostal do roku 1792, což již ale bylo v té době historické datum.

Mnozí komentátoři počítali „sedm časů pohanů“ od zajetí Manaseho, jež datovali na rok 677 př. n. l., a to očividně proto, aby časy pohanů skončily ve stejnou dobu, která již předtím byla vypočítána pro 2300 dnů/roků, to jest v roce 1843 či 1844. V roce 1835 *William W. Pym* vydal svou práci *A Word of Warning in the Last Days* (Varovné slovo v posledních dnech), v němž „sedm časů“ končilo rokem 1847. Pro výpočet použil 26. kapitolu knihy Leviticus i „sedm časů“ ze 4. kapitoly Daniela.

Edward Bickersteth (1786-1850) zkoušel pro „sedm časů pohanů“ různé výchozí body:

- od r. 27 př. n. l. (od zajetí Izraele pod Šalmanaserem) do roku 1793 (tedy do začátku Francouzské revoluce);
- od r. 677 př. n. l. (od zajetí Izraele pod Esarchadonem; 2Kr 17:23,24; 2Par 32:11) do r. 1843;
- od r. 602 př. n. l. (Jehoakim svržen z trůnu Nebukadnecarem) do r. 1918.

Edward Bishop Elliott (1793-1875) se jako první zmiňuje o roce 1914. Ve svém monumentálním pojednání *Horae Apocalypticæ* (Hodiny s apokalypsou) nejprve sice počítal 2520 let od roku 727 př. n. l. do roku 1793 n. l., ale pak dodal:

„Pokud však počítáme přímo od Nebukadnecarova nástupu na trůn a jeho invaze do Judy v roce 606 př. n. l., vychází konec na mnohem později, tedy na rok 1914 n. l.; pouhé půl století, neboli jubilejní období, od našeho pravděpodobného data od počátku Milénia [jež stanovil na ‚cca l. p. 1862‘].“

Je třeba si povšimnout, že Elliott ve své chronologii rok 606 př. n. l. považoval za rok, kdy Nebukadnecar *nastoupil na trůn*, zatímco Nelson H. Barbour a Charles T. Russell tvrdili, že rok 606 př. n. l. je *18. rokem* vlády Nebukadnecara a že v tomto roce právě zničil Jeruzalém. Ačkoli Elliott a Barbour (stejně jako Russel) dospěli ke stejnému výslednému datu, jejich chronologie si navzájem odporovaly!

Millerovo hnutí

Přední britské práce ohledně prorocství byly tištěny i v USA a ovlivnily mnoho amerických pisatelů, z nichž je pro nás zajímavý baptistický kazatel *William Miller* a jeho společníci. Miller poukazyval na rok 1843 jako na datum Kristova druhého příchodu. Přitom prakticky vše, co o různých prorocích

učili, předkládali již předtím jiní vykladači v minulosti nebo v současnosti. Miller počítal „sedm časů“ čítajících 2520 let od roku 677 př. n. l. do roku 1843 n. l. Druhý příchod Krista očekával nejpozději v roce 1844.³

Po velkém rozčarování po roce 1844 někteří, včetně Millera, otevřeně doznali, že vypočítaný rok byl chybný. Jiní však trvali na tom, že vypočítaný čas byl správný, ale nebylo správné to, co očekávali. Dle jejich názoru tedy očekávali „nesprávnou událost ve správný čas“.

Tento názor přejala skupina, která byla později známá jako Adventisté sedmého dne. Tvrdili, že Ježíš v roce 1844 nesestoupil na zemi, nýbrž vstoupil do nejsvatějšího místa v nebeské svatyni jako nejvyšší kněz lidstva, aby zavedl protiobrazný den smíření. Někteří přední Millerité, kteří rovněž zastávali rok 1844 – mezi nimi *Apollos Hale*, *Joseph Turner*, *Samuel Snow*, a *Barnett Matthias* – tvrdili, že v roce 1844 *Ježíš skutečně přišel* jako Ženich, ale duchovně a neviditelně, a nikoli tak, že by „osobně sestoupil s nebe, ale *ujal se trůnu duchovně*“. Prohlašovali, že v roce 1844 „království tohoto světa“ bylo předáno Kristu.

Odnože Millerova hnutí

Po roce 1844 se Millerovo adventistické hnutí rozštěpilo na skupiny a začala se objevovat řada nových výpočtů, a to na rok 1845, 1846, 1847, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1866, 1867, 1868, 1873, 1875, atd. Z těchto adventistických skupin a hnutí se postupně vyvinuly další skupiny, včetně Adventistů sedmého dne, Svědků Jehovových a některých denominací Církve Boží. Větší část tohoto vývoje se odehrála předtím, než Charles Taze Russell začal formovat svou biblickou studijní skupinu v Allegheny, v Pensylvánii, když mu ještě nebylo ani dvacet let. Russell byl v úzkém kontaktu s adventistickými skupinami a četl jejich periodika, včetně časopisu *Bible Examiner* (vydavatel George Storrs). Russell a jeho společníci proto postupně přejali mnoho adventistických názorů, včetně doktríny proti trojici a vizí ohledně „nadházejícího věku“. V roce 1876 Russell přijal mírně revidovanou verzi jejich chronologického systému, z něhož vyplývalo, že 2520 časů pohanů vyprší v roce 1914. Russellovo biblické hnutí lze tedy ve všech zásadních ohledech považovat za jen jednu z dalších odnoží Millerova hnutí. Co nebo kdo byl tím nejbližším zdrojem, odkud Russell, zakladatel Společnosti Strážná věž, přejal 2520 let časů pohanů, jejich konec v roce 1914 a začátek Kristovy neviditelné přítomnosti v roce 1874? Tímto zdrojem byl Nelson H. Barbour.

Nelson H. Barbour

Nelson H. Barbour se narodil v roce 1824 poblíž města Auburn, ve státu New York. Do Millerova hnutí vstoupil v roce 1843, když mu bylo 19 let. Po „velkém rozčarování“ v roce 1844 naprosto ztratil zájem o náboženství a odjel do Austrálie coby zlatokop. Jeho zájem o Bibli však byl obnoven během plavby lodí zpět, a to díky jistému britskému kaplanovi, který cestujícím navrhl, aby si společně četli biblická proroctví. Barbour během tohoto čtení přišel na základní chybu v Millerově výpočtu. Proč Miller začal 1260 dnů/roků ze Zj 11. kapitoly v roce 538 př. n. l. a začal 1290 a 1335 dnů/roků z Daniela 12. kapitoly o 30 let později, tedy v roce 508 př. n. l.? Neměla by všechna tato období začínat od téhož data? Pak by 1290 let skončilo v roce 1828 a 1335 let by skončilo *nikoli v roce 1843, nýbrž v roce 1873!* Když v roce 1860 dorazil do Londýna, prostudoval si v knihovně m. j. Elliottovu publikaci *Horae Epocalypticae*, kde je reprodukována tabulka „Biblické chronologie světa“ od reverenda *Christophera Bowena*. Tato tabulka ukazuje, že 5979 let od stvoření člověka sahá do roku 1851. Barbour si všiml, že podle toho by 6000 let od stvoření sahalo do roku 1873. Viděl v tom pozoruhodné potvrzení svého vlastního výpočtu, pokud jde o období 1335 let. Svě závěry pak začal publikovat od roku 1868. V roce 1870 také vydal stostránkové pojednání *Evidences for the Coming of the Lord in 1873; or the Midnight Cry* (Doklady o příchodu Pána v roce 1873, čili půlnoční zvolání). V roce 1873 začal vydávat měsíčník *The Midnight Cry, and Herald of the Morning* (Půlnoční zvolání a posel jitra); během tří měsíců se ho prodávalo již 15 000 výtisků měsíčně. Když byl rok 1873 téměř u konce, Barbour datum Pánova příchodu posunul na podzim roku 1874. Když tento rok uplynul a nic se nestalo, byl zřejmé, že očekávání Ježíše v těle bylo chybné.

³ Miller uvedl: „Bůh Mé chyby a omyly, jak důvěřuji, promine.“ *George Storrs*, který byl jedním z vůdců v posledním stadiu Millerova hnutí, prohlásil, že Bůh nebyl v hnutí „konkrétně stanoveného času“ a že se nechali „fascinovat“ pouhým lidským ovlivňováním a že „Bible vůbec neučí o žádném definitivně stanoveném čase“.

„Neviditelná přítomnost“

Jeden ze čtenářů periodika *Midnight Cry*, B. W. Keith (který se později stal jedním z příspěvatelů do časopisu *Siónská Strážná věž*),

„... pečlivě četl Mat. kapitolu xxiv s použitím překladu *Emphatic Diaglott*, nového, doslovného překladu Nového zákona (který přeložil a v roce 1864 vydal Benjamin Wilson); a u verše 37 a 39 byl velmi překvapen, protože zněl takto: ‚Neboť jako dny Noemovy, taková bude *přítomnost* syna člověka.‘ “ – *Siónská Strážná věž*, únor 1881, str. 3, a říjen-listopad 1881, str. 3 (v přetisku strany 188 a 289)

Keith zde našel řecké slovo *parousia* přeložené jako *přítomnost* (zatímco obvykle se překládá jako *příchod*). Mezi biblickými učiteli té doby byl široce rozšířen názor, že Kristův druhý příchod bude mít *dvě stadia*, přičemž první bude neviditelné. Bylo by tedy možné, že Ježíš skutečně přišel na podzim roku 1874, třebaže *neviditelně*, a od té doby byl *neviditelně přítomen*? Pro Barboura toto vysvětlení představovalo řešení celého problému. Jeho očekávání bylo nesprávné, ale jeho datum bylo správné. Opět se tedy jednalo o „nesprávnou událost ve správný čas“. Pro většinu čtenářů časopisu *Midnight Cry*, *and Herald of the Morning* však toto vysvětlení přijatelné nebylo a počet 15 000 odběratelů se rychle snížil na pouhých 200. Časopis proto přestal být v říjnu 1874 vydáván, ale v červnu 1875 byl obnoven pod názvem *Herald of the Morning* (Posel jitra), tedy bez první části původního názvu. Hned v prvním vydání (ze září 1875) Barbour publikoval své výpočty ohledně Časů pohanů, které podle něj měly skončit v roce 1914 n. l.

Charles Taze Russell

Charles Taze Russell v roce 1870 coby osmnáctiletý podnikatel z Allegheny v Pensylvánii založil třídu pro studium Bible, a to společně se svým otcem Josephem a některými přáteli. Skupina byla vytvořena jako odnož Russellových kontaktů s některými dřívějšími Millerity zmiňovanými dříve; především to byli Jonas Wendell, George Storrs a George Stetson. Wendell navštívil Allegheny v roce 1869 a na Russella velmi zapůsobil, jak Wendell kritizoval doktrínu o pekle. Russell sám v té době prožíval hlubokou krizi své víry, a dokonce pochyboval, zda Bible je skutečně slovo Boží. A právě schůzky s Wendellem a četba Storrsova časopisu *Bible Examiner* jeho víru opět oživily. Ačkoli Russell věděl, že někteří adventisté včetně Wendella očekávali Krista v roce 1873, on sám celou koncepci vypočítávání dat zavrhoval. V roce 1876 však svůj názor začal měnit:

„Bylo to přibližně v lednu 1876, kdy moji pozornost obzvláště přitahoval námět prorockého času... Stalo se to takto: Obdržel jsem časopis nazvaný *The Herald of the Morning*, který mi byl zaslán jeho vydavatelem, panem N. H. Barbourem.“ – *Siónská Strážná věž*, 15. července 1906, strany 230 a 231 (v přetisku strana 3822)

Russell uvádí, jak ho překvapilo, když zjistil, že Barbourova skupina došla ke stejnému závěru jako jeho skupina, pokud jde o *způsob* Kristova návratu – že přijde „jako zloděj, a nikoli v těle, ale jako duchovní bytost, lidem neviditelný“.

Russell požádal v roce 1876 Barboura o setkání v Philadelphii, kam Russell cestoval v té době obchodně. Russell chtěl, aby mu Barbour ukázal, „že proroctví poukazují na rok 1874 jako na datum, kdy Pánova přítomnost a ‚žen‘ začaly“. Předložené podklady Russella uspokojily a vyjádřil se o tom:

„... Když jsme se poprvé setkali, on se měl co učit ode mě, pokud jde o plnost *obnovy* založené na dostatečnosti výkupného daného za všechny, stejně jako já jsem se měl čemu učit od něj, pokud jde o *čas*.“ – *Siónská Strážná věž*, 15. července 1906, str. 231 (v přetisku strana 3822)

Je tedy zjevné, že během těchto setkání Russell přijal nejen datum 1874, ale zároveň *všechny* Barbourovy výpočty, včetně výpočtu Časů pohanů. Russell ještě ve Philadelphii napsal článek „Gentile Times: When do They End?“ (Časy pohanů: Kdy končí?), který byl v říjnu 1876 otištěn ve Storrsově periodiku *Bible Examiner*. V článku se na straně 27 píše o „sedmi časech“ z Levitiků 26:28, 33 a Danielově 4. kapitole. Časy pohanů jsou vypočítány na 2520 let, začínají rokem 606 př. n. l. a mají skončit v roce 1914 n. l. – jsou to tedy naprosto stejná data, která Barbour začal publikovat v roce 1875, neboli o rok dříve.

Vyhlížení roku 1914

Co přesně měl konec „časů pohanů“ znamenat pro lidstvo? Od roku 1874 měl Kristus být údajně neviditelně přítomen. Russell v knize *The Time is at Hand* (Čas je blízko), vydané v roce 1899 (kniha byla později označována jako 2. svazek *Studii Písem*), uváděl, že existují „biblické důkazy

prokazující“, že rok 1914 „bude nejzazším mezníkem vlády nedokonalých lidí“. Russell svá očekávání ohledně roku 1914 uvedl v těchto sedmi bodech:

„Za prvé, v tomto roce Království Boží ... již bude míti plnou, univerzální nadvládu, a v té době bude ‚zřízeno‘ neboli pevně ustanoveno na zemi.

Za druhé se prokáže, že ten, jehož právem jest ujmouti se vlády nad zemí, bude v té době přítomen jakožto nový vládce země...

Za třetí se prokáže, že určitou dobu před 1. p. 1914 nejposlednější člen božsky ustanované Církve Kristovy, člen ‚královského kněžstva‘, ‚těla Kristova‘, bude oslaven spolu s Hlavou...

Za čtvrté se prokáže, že od té doby Jeruzalém již nebude dále pošlapáván národy, nýbrž povstane z prachu božské nepřízně ke cti; neboť ‚Časové národů‘ budou naplněny a dovršeny.

Za páté se prokáže, že do tohoto data nebo dříve zaslepenost Izraele bude odvrácena; neboť jejich zaslepenost měla zčásti trvati, pouze ‚dokudž by nevešla plnost pohanů‘. (Řím 11:25)

Za šesté se prokáže, že ‚soužení veliké, jakéž nebylo od počátku světa‘, dosáhne svého vyvrcholení v celosvětové vládě anarchie... a ‚nová nebesa a nová země‘ s jejich požehnáními pokoje začnou býti rozpoznávána sužovaným lidstvem.

Za sedmé se prokáže, že před tímto datem Boží Království, organizované v moci, bude na zemi a pak udeří a potře pohanský ten obraz (Dan. 2:34) – a naplno pohltí moc těch králů.“⁴

Věřil tomu všemu sám Russell? Určitě ano, dokonce tvrdil, že se jedná o *Boží* chronologii, nikoli pouze jeho. Do *Siónské Strážné věže* z 15. července 1894 (v přetisku strana 1677) o roce 1914 napsal:

„Nevidíme důvod měniti výpočty – ani bychom je změnit nemohli, pokud bychom měli. Jsou to, jak věříme, Boží data, nikoli naše. Ale mějte na mysli, že rok 1914 není datem začátku, nýbrž datem konce soužení.“

Proto se věřilo, že ‚čas soužení‘ měl začít několik let před rokem 1914, „nejpozději v roce 1910“, s vyvrcholením v roce 1914. (Viz *Siónská Strážná věž* z 15. září 1901, v přetisku strana 2876).

Russell však v roce 1904, tedy 10 let před rokem 1914, svůj náhled změnil. V *Siónské Strážné věži* z 1. července 1904 (na straně 197 a 198, v přetisku na straně 2876) uváděl, že čas soužení s průvodní celosvětovou anarchií začne až po říjnu 1914:

„Nyní očekáváme, že anarchistické vyvrcholení velkého času soužení, jež bude předcházeti požehnáním Milénia, bude po říjnu 1914 n. l. – velmi rychle poté, dle našeho názoru – ‚v hodině‘, ‚náhle‘, neboť bychom neměli očekávat, že ‚čtyřicet let‘ naší žně končící říjnem 1914 n. l. by mělo zahrnovati ono hrozné období anarchie, jež se dle Písem má státi údělem Křesťanstva.“

Vzhledem k této změně si někteří čtenáři začali myslet, že v chronologickém systému mohou být i některé další chyby. Někteří poukazovali, že chronologie biskupa Usshera by mohla být přesnější, když poukazuje na zničení Jeruzaléma v roce 587 př. n. l., a nikoli na rok 606 př. n. l. Tím by 2520 let končilo až v roce 1934. Russell však svou víru v rok 1914 potvrdil:

„Neznáme žádného důvodu ke změně jediného čísla: pokud bychom tak učinili, zničili bychom soulad a paralely, jež jsou mezi věkem židovským a věkem evangelia tak výrazné.“ – *ZWT*, 1. října 1904, str. 296, 297, v přetisku strany 3436, 3437

„Harmonie prorockých period je jedním z nejsilnějších důkazů správnosti naší biblické chronologie. Zapadají do sebe jako soukolí dokonalého stroje. Pokud bychom tuto chronologii změnili byt' o jeden rok, zničilo by to celou tuto harmonii – tak přesně jsou totiž různé důkazy pospojovány v paralelách mezi věkem židovským a věkem evangelia.“ – *ZWT*, 15. srpna 1904, str. 250, 251, (v přetisku str. 3415); kurzíva přidána.

⁴ C. T. Russell, *The Time is at Hand* (= Svazek II z řady *Millenial Dawn*, později nazývané *Studie Písma*), Pittsburgh: WTBS, 1889, str. 77, 78. Některé předpovědi byly v pozdějších vydáních mírně pozměňovány.

Rostoucí pochybnosti

S přibližujícím se rokem 1914 začal Russell být ve svých výrocích čím dále tím opatrnější. V roce 1907 uvedl:

„Nikdy jsme netvrdili, že naše výpočty jsou neomylně správné; nikdy jsme netvrdili, že byly *poznáním*, ani že byly založeny na nesporných skutečnostech, faktech, poznání; naším tvrzením bylo, že byly vždy založeny na *víře*.

Zkusme však uvažovat o čemsi vzdáleném od našich očekávání: řekněme, že rok 1915 l. p. pomine a události světa budou poklidné a bude zřejmé, že ‚vyvolení‘ nebyli ‚pozměnění‘ a že nenastala obnova přirozeného Izraele k přízni pod Novou smlouvou (Řím 11:12, 15). Co tedy potom? Neprokázalo by to, že naše chronologie je chybná? Zajisté! A nebylo by to velkým zklamáním? Jistě, že ano! ... Jaká rána by to byla! Jedna ze strun naší ‚harfy‘ by byla docela přetržena! Avšak, milí přátelé, naše harfa by přesto měla všechny ty další struny zcela naladěné, čímž se nemůže chlubit žádné jiné seskupení Božího lidu na zemi.“ – *ZWT*, 1. října 1907, str. 294, 2955 (v přetisku str. 4067)

Další nejistotou bylo, zda do výpočtu zahrnovat rok nula (mezi roky 1 př. n. l. a 1 n. l.). K roku 1914 se došlo prostě odečtením 606 od 2520. Postupně však začalo být zřejmé, že s rokem nula nelze počítat. Od 1. 10. 606 př. n. l. do začátku ledna roku 1 n. l. tedy bylo jen 605 let a 3 měsíce; a od ledna 1 n. l. do října roku 1914 bylo jen 1913 let a 9 měsíců, tedy celkem pouze 2519 let, a nikoli 2520 let. Dle toho by 2520 let muselo končit v říjnu 1915, a nikoli v říjnu 1914. Když však v srpnu 1914 vypukla v Evropě válka, zjevně to nebyla správná doba na opravu této chyby. Ještě v roce 1913 se však Russell vyjadřoval dosti mlhavě:

„Čekáme na nadcházející dobu, kdy vláda světa bude předána Mesiášovi. Nemůžeme říci, zda to bude buď v říjnu 1914 nebo v říjnu 1915. Je možné, že *se zde ve výpočtu můžeme mýlit o řadu let*. Nemůžeme to říci s určitostí. Nevíme. Je to záležitost víry, nikoli poznání.“ – *TWT*, 15. října 1913, str. 307 (v přetisku str. 5328); kurzíva přidána.

V lednu 1914 se Russelova víra skutečně potácela:

„Jak již bylo poukázáno, nejsme si v žádném případě jistí, že tento rok, rok 1914, bude svědkem tak radikálních a rychlých změn správy, jak jsme dříve očekávali.“ – *TWT*, 1. ledna 1914, str. 3, 4 (v přetisku str. 5373)

Obzvláště objevný je v témže vydání článek „The Days Are At Hand“ (Dny jsou blízko):

„Pokud by se později prokázalo, že církev nebude oslavena do října 1914, budeme se snažit být spokojeni s čímkoli, co bude Pánovou vůlí... Pokud by rok 1915 pominul bez převzetí církve, bez času tísně, atd., některým by se to mohlo jevit jako velká pohroma. Ale v našem případě by to tak nebylo... Pokud dle Pánovy prozřetelnosti by *daný čas měl přijít o dvacet pět let později*, pak by to byla i naše vůle... Pokud by rok 1915 pominul, a my bychom se stále nacházeli zde a záležitosti by nadále šly stejným způsobem jako nyní a svět by očividně pokračoval v řešení svých sporů a v dohledu by nebyl žádný čas tísně a nominální církev by dosud nebyla shromážděna atd., řekli bychom, že jsme se v našem výpočtu evidentně někde mýlili. V takovém případě bychom dále zkoumali proroctví s cílem najít nějakou chybu. A pak bychom si pomysleli: *Neočekávali jsme snad nesprávnou událost ve správný čas?* Pánova vůle by to mohla připustit.“ – *TWT*, 1. ledna 1914, str. 4, 5 (v přetisku str. 5374)

V rozporu s dřívějším tvrzením, že se jedná o „Boží data“, Russell v květnu 1914 píše:

„V těchto sloupcích a v šesti svazcích *STUDIÍ PÍSEM* jsme předložili vše týkající se časů a období *v prozatímní podobě*; to jest nikoli s určitostí, nikoli s tvrzením, že víme, ale pouze s návrhem, že ‚to či ono‘ by snad mohlo být učení Bible.“ – *TWT*, 1. května 1914, str. 134, 135 (v přetisku str. 5450); kurzíva přidána.

O dva měsíce později Russell odpovídal jistému kolportérovi, zda *Studie Písem* mají být šířeny i po říjnu 1914, a v předložené odpovědi svou chronologii téměř úplně zavrhl:

„Je naším úmyslem, aby se tyto knihy prodávaly a četly po celé roky v budoucnosti, pokud věk evangelia a jeho dílo budou pokračovat... Nepokoušeli jsme se říkat, že tato hlediska jsou neomylná, ale uvedli jsme proces zdůvodňování a počítání, nechaje na každém čtenáři povinnost a výsadu četby, myšlení a počítání sama za sebe. *Bude to zajímavou záležitostí od nynějška za sto let*, a pokud to [čtenář] dokáže vypočítati a zdůvodniti lépe, přesto ho bude zajímati, co jsme předložili.“ – *TWT*, 1. července 1914, str. 206, 207 (v přetisku str. 5496); kurzíva přidána.

Reakce na vypuknutí války

V Evropě vypukla v srpnu roku 1914 válka, a Russellovi se začala jeho skomírající důvěra v chronologii vracet. Později v roce 1914 napsal:

„Domníváme se, že současná úzkost mezi národy je pouhým začátkem tohoto času tísně... Opravdovým časem tísně bude anarchie, jež bude po této válce následovat. Naší domněnkou je, že válka natolik oslabí národy, že po ní bude pokus zavést socialistické ideje, čemuž se vlády postaví [atd., což povede k celosvětovému střetu tříd a k anarchii].“
– *TWT*, 1. 11. 1914, str. 328, 328 (v přetisku str. 5567)

Russell věřil, stejně jako jiní milenističtí autoři, že po vypršení časů pohanů nastane obnova židovského národa v Palestině. K této obnově však v roce 1914 nic nesměřovalo, a proto se Russell pokoušel o novou interpretaci konce časů pohanů – nyní měly znamenat konec *pronásledování* Židů:

„Pošlapávání Židů se skončilo. Židé po celém světě jsou nyní svobodní – dokonce i v Rusku. Dne 5. září vydal ruský car prohlášení pro všechny Židy v Rusku; a stalo se to před vypršením časů pohanů. Uvádělo, že Židé mohou mít dostupné nejvyšší posty v ruské armádě a že židovské náboženství má mít stejné svobody jako jakékoli jiné náboženství v Rusku. Kde jsou Židé nyní pošlapávání? Kde jsou vydávání posměchu? V současnosti nejsou předmětem naprosto žádného pronásledování. Domníváme se, že pošlapávání Jeruzaléma ustalo, neboť čas pohanů pro pošlapávání Izraele se dovršil.“ – *TWT*, 1. 11. 1914, str. 329, 330 (v přetisku str. 5568)

Russell pochopitelně nemohl předvídat tvrdé pronásledování Židů v Německu, Polsku a dalších zemích během druhé světové války. Od vypuknutí první světové války tedy Russellova obnovená důvěra v jeho chronologii zůstala neotřesená, a to až do jeho úmrtí v roce 1916.

„Stále se nám zdá jasné, že prorocké období známé jakožto Časy pohanů skončilo chronologicky v říjnu 1914. Skutečnost, že tehdy začal velký den hněvu nad národy, dobře označuje naplnění našich očekávání.“ – *TWT*, 1. 9. 1916, str. 263, 264 (v přetisku str. 5950)

V listopadu 1918 však první světová válka skončila, přičemž se nenaplnila ani jedna ze sedmi předpovědí z knihy *The Time is at Hand* (Čas je blízko).⁵

Nicméně, k něčemu skutečno *došlo* – ke světové válce; ta ovšem mezi oněmi sedmi předpověďmi uvedena nebyla. Nyní se tedy nabízelo stejné vysvětlení, k němuž se uchýlili adventisté po roce 1844 a Barbour po roce 1874 – totiž, že očekávali „nesprávnou věc ve správný čas“.

Russellovi následovníci pocítovali velké rozpaky, protože předpověděné události nenastaly. Po uplynutí několika let začal Russellův nástupce, *J. F. Rutherford*, postupně vysvětlovat, co vlastně od roku 1914 dále bylo „skutečně“ splněno. Ve dnech 5.-13. 9. 1922 se v Cedar Point konal sjezd, kde Rutherford v proslovu „*The Kingdom of Heaven is at Hand*“ (Království nebeské je blízko) posluchačům sdělil, že Království Boží *skutečně bylo ustanoveno v roce 1914*, nikoli však na zemi, ale *neviditelně, v nebesích!*⁶ V roce 1925 uplatnil Rutherford na tuto událost Zjevení 12. kapitoly tak, že dle tohoto proctví se Boží Království *v roce 1914 zrodilo v nebi*.⁷

Dříve veškeré předpovědi Společnosti uváděly, že se bude jednat o jednoznačné, jasně viditelné převzetí země do vlády Krista. Nyní to bylo prezentováno jako cosi neviditelného, zřejmého pouze pro určitou vybranou skupinu. Rutherford v Cedar Point v roce 1922 také poprvé předložil náhled, že „přibližně v roce 1918 Pán přišel ke svému (duchovnímu) chrámu.“⁸ Russell se svými společníky zastával názor, že k nebeskému vzkříšení došlo v roce 1878. Rutherford však tuto událost přesunul na rok 1918. A na počátku 30. let 20. století změnil datum pro *Kristovu neviditelnou přítomnost* z roku 1874 na rok 1914.

⁵ Viz str. 13. Dlouhou dobu byl zastáván názor, že „čas tísně“ (Mat 24:21, 22) skutečně v tom roce začal, ale tento náhled Společnost *Strážná věž* nakonec opustila v roce 1969 (viz angl. w 15/1/1970, str. 49-56).

⁶ Do roku 1922, tedy přes 40 let, Badatelé Bible věřili a vyučovali, že Království Boží bylo ustanoveno v nebi v roce 1878. Tato událost tedy byla nyní přesunuta na rok 1914. – Viz *The Time is at Hand*, 1889, str. 101.

⁷ Viz *The Watch Tower*, 1. 3. 1925, článek „Birth of a Nation“ (Zrození národa)

⁸ *The Watch Tower*, 1. 10. 1922, str. 298; 1. 11. 1922, str. 334

Rutherford tedy nesplněné předpovědi postupně nahradil řadou *neviditelných a duchovních událostí*, které spojoval s roky 1914 a 1918. Svědkové Jehovovi dosud zastávají většinu Rutherfordových vysvětlení.

Shrnutí

- Výklad ohledně 2520 let počínajících rokem 607 př. n. l. (nejprve ale bylo uváděno datum 606 př. n. l.) a končících rokem 1914 n. l. nebyl nějakým božím zjevením, jež by pastor Russell obdržel na podzim roku 1876.
- Tento výklad má kořeny daleko v minulosti: 1. století n. l. – rabín Akibah ben Joseph; od 9. století n. l. tuto zásadu uplatňovalo několik rabínů na časová období z Daniela.
- Joachim z Floris (12. století) pravděpodobně jako první uplatnil 1260 dnů ze Zjevení a tři a půl času z Daniela. Jeho následovníci pak ztotožnili těchto 1260 let s časy pohanů (Lk 21:24).
- Očekávání se nenaplnovala, a proto byl neustále posouván výchozí bod, od něhož se výpočet prováděl, aby konec daného období byl v blízké budoucnosti.
- Prvním, kdo dospěl ke konkrétnímu datu pro 2520 dnů/let byl zřejmě John Aquila Brown, a to v roce 1823. Počítal „sedm časů“ z Daniela 4. kapitoly, ale nespojoval je s „časy pohanů“ z Lukáše 21:24 (což však brzy učinili další vykladači). Jako výchozí bod použil rok 604 př. n. l., takže „sedm časů“ podle něj mělo skončit v roce 1917 n. l. Někteří experimentovali s biblickým „Jubileem“ a dospěli k období 2450 či 242 let ($49 \times 49 + 49$), jež považovali za „časy pohanů“.
- Níže uvedená tabulka přináší pouze *výběr* toho, jak 2520 a 2450 let uplatňovali různí autoři. Výpočtů bylo tolik, že by patrně bylo obtížné nalézt jediný rok mezi lety 1830 a 1930, který by zde nebyl uveden jako konec „časů pohanů“! Rok 1914 by se tedy pravděpodobně v této záplavě dat ztratil, pokud by v něm nevypukla první světová válka.
- Když E. B. Elliott v roce 1844 uváděl rok 1914 jako možný konec časů pohanů, počítal od roku 606 př. n. l. coby roku, kdy Nebukadnecar *nastoupil na trůn*. V roce 1875 však N. H. Barbour počítal 2520 let od zničení Jeruzaléma v 18. roce vlády Nebukadnecara, což ovšem datoval na rok 606 př. n. l., a proto také dospěl k roku 1914. Chronologie Elliotta a Barboura si nejen odporují navzájem, ale také odporují historicky podložené chronologii ohledně Nebukadnecarovy vlády. Skutečnost, že oba pisatelé dospěli ke stejnému datu je tedy pouhou shodou okolností, z čehož je vidět, jak nahodilé jejich výpočty byly.
- C. T. Russell přejal Barbourovy výpočty na jejich setkání v roce 1876. Ačkoli se v roce 1879 rozešli, Russell se Barbourových výpočtů dále držel. Od té doby je rok 1914 klíčovým datem mezi Russellovými následovníky.

Tabulka 2: 2520 (nebo 2540) let - jak je uplatňovali různí vykladači

Vykladač	Datum	Publikace	Uplatnění (př. n. l. - n. l.)	Poznámky
John Aquila Brown	1823	The Even-Tide...	604-1917	= „sedm časů“ ze 4. kap. Daniela
William Cuninghame	1827	Dialogues on Prophecy, Vol. 1	728-1792	zpráva na prorocké konferenci v Albury Park
Henry Drummond	1827	dtto	722-1798	
G. S. Faber	1828	The Sacred Calendar Prophecy	657-1864	
Alfred Addis	1829	Heaven Opened	680-1840	
William Digby	1831	A Treatise on the 1260 Days	723-1793	
W. A. Holmes	1833	The Time of the End	685-1835	
Matthew Habershon	1834	A Dissertation...	677-1843	
John Fry	1835	Unfulfilled Prophecies...	677-1843	
William W. Pym	1835	A Word of Warning...	673-1847	
William Miller	1842	The First Report...	677-1843	
Th. R. Birks	1843	First Elements of Sacred Prophecy	606-1843	časy pohanů = 2450 let

Edward B. Elliott	1844	Horae Apocalypticae, Vol III	727-1793	
dtto	1844	dtto	606-1914	druhá alternativa

Vykladač	Datum	Publikace	Uplatnění (př. n. l. - n. l.)	Poznámky
Matthew Habershon	1844	An Historical Exposition	676-1844	
dtto	1844	dtto	601-199	druhá alternativa
William Cuninghame	1847	The Fulfilling...	606-1847	časy pohanů = 2452 let
James Hatley Frere	1848	The Great Continental Revolution	603-1847	časy pohanů = 2450 let
Robert Seeley	1849	An Atlas of Prophecy	606-1914	počítáno od roku „606 nebo 607“
dtto	1849	dtto	570-1950	druhá alternativa
dtto	1849	dtto	728-1792	třetí alternativa
Edward Bickersteth	1850	A Scripture Help	727-1793	další z jeho výpočtů: 677-1843
dtto	1850	dtto	602-1918	
beze jména	1856	The Watch Tower	727-1793	brožurka, leták
Richard C. Shimeall	1859	Our Bible Chronology	652-1868	
J. S. Phillips	1865	The Rainbow, March 1	652-1867	
„J. M. M.“	1865	The Rainbow, April 1	658/47-1862/73	Londýnské periodikum; vydavatel William Leask
Frederick W. Farrar	1865	The Rainbow, Nov. 1	654-1866	
beze jména	1870	The Prophetic Times, December	715-1805	Periodikum; vydavatel Joseph A. Seiss a kol. Autor uvádí 12 různých alternativ!
beze jména	1870	dtto	698-1822	
beze jména	1870	dtto	343-1877	
beze jména	1870	dtto	606-1914	
beze jména	1870	dtto	598-1922	
Joseph Baylee	1871	The Times of the Gentiles	623-1896	
„P. H. G.“	1871	The Quarterly Journal of Prophecy, April	652/49-1868/71	Londýnské periodikum; vydavatel Horatius Bonar
Edward White	1874	Our Hope, June	626-1894	Londýnské periodikum; vydavatel Wm. Maude
N. H. Barbour	1875	Herald of the Morning, Sept & Oct.,	606-1914	Periodikum; vydavatel Nelson H. Barbour
C. T. Russell	1876	The Bible Examiner, October,	606-1914	Redaktor George Storrs
E. H. Tuckett	1877	The Rainbow, August	651/50-1869/70	
M. P. Baxter	1880	Forty Coming Wonders, 5th ed.	695-1825	
dtto	1880	dtto	620-1900	druhá alternativa
H. Grattan Guinness	1886	Light for the Last Days	606-1915	toto jsou pouze některé z jeho mnoha různých výpočtů
dtto	1886	dtto	604-1917	
dtto	1886	dtto	598-1923	
dtto	1886	dtto	587-1934	
W. E. Blackstone	1916	The Weekly Evangel, May 13	606-1915	Tento článek shrnuje jeho názory publikované o mnoho let dříve
dtto	1916	dtto	595-1926	
dtto	1916	dtto	587-1934	

<konec tabulky>

Dodatek k první kapitole (ke třetímu vydání a k dalším vydáním)

Informace prezentované v této kapitole byly svědkům Jehovovým k dispozici od roku 1983, od prvního vydání této knihy. Stejně informace shrnul i Raymond Franz v sedmé kapitole své knihy *Crisis of Conscience* (v češtině *Krize svědomí*), která také vyšla v roce 1983. Proto byla Společnost nakonec v roce 1993 nucena připustit, že ani výpočet 2520 let, ani výpočet roku 1914 nepochází od C. T. Russella. Krom toho Společnost také nyní připouští, že předpovědi Russella a jeho společníků selhaly. Tato doznání jsou na stranách 134-137 knihy z roku 1993 o historii Společnosti, *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. Do roku 1993 Společnost chtěla zachovat dojem, že Russell byl prvním kdo publikoval výpočet 2520 let, jež poukazoval na rok 1914. Je to vidět i z tohoto neskromného prohlášení ze *Strážné věže* z 1. srpna 1971, ze strany 468 (v češtině článek patrně nevyšel):

„Svědkové Jehovovi na základě biblické chronologie již v roce 1877 poukazovali na rok 1914 jakožto na rok velkého významu...

Významný rok 1914 přišel a spolu s ním i první světová válka, největší ořes v historii do té doby. Přinesla bezprecedentní hromadné vraždění, hlad, zkázu a svržení mnoha vlád. *Svět neočekával tak hrozné události, jaké nastaly. Naproti tomu svědkové Jehovovi je očekávali...*

Jak mohli svědkové Jehovovi vědět tak dlouho dopředu, co samotní vůdci světa nevěděli? Jen díky Božímu svatému duchu, který jim takové prorocké pravdy učinil zjevnými. Jistě, někteří dnes tvrdí, že takové události nebylo těžké předvídat, protože lidstvo již dlouho zná různé obtíže. Jestliže však takové události nebylo těžké předvídat, *proč to tedy neudělali všichni politici, náboženští vůdci a ekonomičtí odborníci? Proč lidem říkali opak?*“ [Kurzíva přidána.]

Naneštěstí pro Společnost Strážná věž není ani jedno z těchto tvrzení v souladu s historickými skutečnostmi. Každé z těchto tvrzení představuje vážné zkreslování pravé skutečnosti.

Společnost sice uváděla mnoho předpovědí pro rok 1914, ale *žádná z nich se ani zdaleka netýkala vypuknutí války v onom roce.*

V rozporu s výše uvedeným tvrzením Společnosti očekávali politici a náboženští vůdci *dlouho před rokem 1914*, že dříve či později *propukne* v Evropě válka. *Otto von Bismarck*, ministr Pruska, již v roce 1871 prohlásil, že jednoho dne přijde „Velká válka“. Desetiletí před rokem 1914 se tímto námětem zabývaly deníky i týdeníky. Vysoce respektovaný anglický týdeník *Black and White* v roce 1892 přinesl tento článek:

„Vzduch je prosycen zvěstmi o válce. Evropské národy jsou plně vyzbrojeny a připraveny k okamžité mobilizaci. *Autority se shodují na tom, že v bezprostřední budoucnosti zcela jistě vypukne VELKÁ VÁLKA* a že tato válka bude vedena za zcela nových a překvapivých podmínek. Ze všech skutečností vyplývá, že nadcházející konflikt bude tím nejkrvavějším v historii a že z něj pro celý svět jistě vyplynou závažné důsledky. Zcela kdykoli může dojít k nějakému incidentu, který rychle přivedí tuto katastrofu.“⁹

I. F. Clarke ve své knize *Voices Prophesying War 1763-1984* (Hlasy prorokující válku 1763-1984) vysvětluje, do jaké míry byla příprava na první světovou válku skutečností či fikcí:

„Od roku 1871 se hlavní evropské mocnosti připravovaly na velkou válku, která podle Bismarcka měla jednoho dne přijít... V období od roku cca 1880 až do vypuknutí příští války v roce 1914 se v evropském tisku objevovalo vůbec největší množství takových zpráv o nadcházejícím konfliktu.“¹⁰

Lidé v té době se tedy nemohli vyhnout neustálým předpovědím ohledně velké války v Evropě. Otázkou nebylo *zda* válka vypukne, ale *kdy* vypukne.

M. Francis Delaisi, člen francouzské poslanecké sněmovny uveřejnil v roce 1911 v periodiku *La Guerre Social* svůj článek *La Guerre qui Vient* (Nadcházející válka). Některé z jeho politických předpovědí byly pozoruhodně přesné:

⁹ Cituje ve své knize I. F. Clarke, *Voices Prophesying War 1763-1984* (Hlasy prorokující válku 1763-1984); London: Oxford University Press, 1966; str. 66, 67

¹⁰ dtto, str. 59

„Připravuje se konflikt, ve srovnání s nímž bude masakr rusko-japonské války (1904-1905) vypadat jako dětská hra. V roce 1914 budou (námořní) síly Anglie a Německa téměř vyrovnané. A pruské armádní jednotky budou postupovat, aby násilím zabraly Antverpy. My, Francouzi, budeme muset bojovat na belgických pláních. Všechny noviny budou tisknout titulky velké jako vaše ruka a budou na nich tato prorocká slova: BELGICKÁ NEUTRALITA BYLA NARUŠENA. PRUSKÁ ARMÁDA MAŠÍRUJE NA LILLE.“

R. A. Torrey, děkan Biblického institutu v Los Angeles, v roce 1913 napsal ve své knize *The Return of the Lord Jesus* (Návrat Pána Ježíše):

„Mluvíme o odzbrojení, ale všichni víme, že nepřichází. Veškeré naše současné mírové plány skončí v těch nejhrůznějších válkách a konfliktech, jež tento starý svět kdy viděl!“¹¹

Theodore Grabner zkoumal tvrzení biblických „učenců“, kteří měli předpovědět první světovou válku:

„... celá ta záplava mileniastické literatury, která se objevila během první světové války – a byla to obří záplava – se prokázala jako naprosto, úplně a absolutně falešná *samotnými událostmi*. Ani v jediném bodě se první světová válka nevyvíjela tak, jak se mělo očekávat po přečtení chiliastických interpretací. Ani jedna z nich nepředpověděla výsledek války. Ani jedna z nich nepředpověděla účast Spojených států. Ani jedna z nich nepředpověděla druhou světovou válku.“¹²

Pastor Russell neočekával v roce 1914 žádnou celoevropskou válku, ale vyvrcholení „bitvy armagedonské“, která dle něj začala v roce 1874. V roce 1914 měly být všechny národy na zemi rozdraceny a mělo je nahradit Království Boží. Napsal o tom:

„Deníky, týdeníky a měsíčníky, náboženské i světské, neustále rozebírají možnost války v Evropě... Nehledě však na tyto předpovědi a dobré důvody, které k nim mnohé vedou, my toto hledisko nesdílíme. To jest, nemyslíme si, že možnost celoevropské války je tak zřetelná, jak se běžně předpokládá... I kdyby však nějaká válka či revoluce vypukla v Evropě před rokem 1905, nepovažujeme ji za žádnou část předpověděného velkého soužení.“ (Přetisk, str. 1354-1356)

Přítom časopis *Strážná věž* až do roku 1993 opakovaně uváděl, že pouze oni „přesně“ a díky „Božímu svatému duchu“ předpověděli vypuknutí války v roce 1914 i dalších událostí a že „všichni politici, náboženští vůdci a ekonomičtí odborníci“ předtím „lidem tvrdili přesný opak“. Jak jsme mohli vidět, všechna tato tvrzení jsou hrubým zkreslováním historických skutečností.

Některá z těchto tvrzení byla nakonec v roce 1993 vypuštěna z nové knihy *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*, která o sobě tvrdí, že je „upřímným pohledem“ na historii tohoto hnutí. Text této publikace je ovšem podáván tak, že často je z historie tohoto hnutí zakrýváno více, než je odhalováno. Tato kniha například mylně uvádí o Johnu A. Brownovi:

„Již v roce 1823 vypočítal John A. Brown, jehož dílo vyšlo v Londýně, že *„sedm časů“ ze 4. kapitoly Daniela má délku 2520 let*. Nebyl však schopen jasně určit datum, jímž toto prorocké období začalo, ani kdy skončí. *Spojil však těchto „sedm časů“ s časy pohanů v Lukášovi 21:24.*“¹³

Dříve jsme si jasně ukázali, že podle Browna začalo období 2520 let v roce 604 př. n. l. a mělo skončit v roce 1917 n. l. I přesto, co Společnost uvádí kurzívou, Brown *nespojoval* 2520 let s časy pohanů z Lukáše 21:24, protože časy pohanů podle něj trvaly 1260 (lunárních) let, nikoli tedy „sedm časů“ čítajících 2520 let. Oba výroky ohledně Brownovy kalkulace jsou tedy jednoznačně nesprávné.

Dále jistá nejmenovaná publikace vydaná Josephem Seissem měla dle Společnosti přinášet výpočty, jež poukazyvaly na rok 1914. Touto nejmenovanou publikací je časopis *The Prophetic Times* (prosinec 1870, str. 177-184). Autor zde pro časy pohanů používá 12 výchozích bodů, od roku 728 do roku 598 př. n. l. a dochází ke 12 konečným datům, od roku 1792 do roku 1922. Rok 1914 je předposledním z těchto konečných dat. Při výpočtu poukazujícím na rok 1914 ale autor začíná rokem 606 př. n. l. coby nástupnickým rokem Nebukadnecara. Znamená to, že zničení Jeruzaléma tím pádem datuje do roku 588/587 př. n. l., a nikoli do roku 606 (později 607) př. n. l. jako *Strážná věž*!

To se ovšem týká *všech* čtyř vykladačů, které Společnost uvádí. *Všichni totiž používali chronologii, která datovala zničení Jeruzaléma na rok 588/587 př. n. l.* (nikoli na rok 606 př. n. l. jako Russell).

---

¹¹ Citováno v knize *Armageddon Now!*, Dwight Wilson (Grand Rapids: Baker Book House, 1977), str. 36-37.

¹² dtto, str. 9-10

¹³ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*, str. 134

Brown dospěl k roku 1917 protože 2520 let počítal od *prvního roku* Nebukadnecara (604 př. n. l.) místo od jeho 18. roku, jako to dělali Barbour a Russell. A zbývající tři dospěli k roku 1914 tím, že počítali *od nástupnického roku* Nebukadnecara, který datovali na roku 606 př. n. l. (místo 605 př. n. l., který používají současní historikové).

Všichni tito vykladači tedy používali chronologii, kterou Společnost zavrhuje. Přesto se o nich ale uvádí, že *jasně* rozpoznali rok 1914 jako rok označený v Písmu. Je ale záhadou, jak to mohli vidět jasně, když pro výpočet používali chronologii, která je dle Společnosti falešná. Přitom je velmi těžké ověřit si přesné výroky jednotlivých vykladačů, protože Společnost obvykle neuvádí žádné konkrétní odkazy, ze kterých čerpá.

Rok 606 př. n. l. coby výchozí datum není v knize *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království* nikde uváděn, možná proto, že Společnost dnes používá jakožto výchozí datum pouze rok 607 př. n. l. Teprve v roce 1944 Společnost bez jakéhokoli zvláštního vysvětlení změnila výchozí datum z roku 606 na rok 607 př. n. l. (v knize *The Kingdom is at Hand*, na str. 175).

Společnost se dnes ve spojitosti s Russellem velmi pečlivě vyhýbá výrazům „předpovědi“ či „proroctví“. Russell a jeho společníci údajně nikdy nic „nepředpovídali“ ani „neprorokovali“, nikdy netvrdili, že předkládají „důkazy“ či „zavedenou pravdu“. Pouze si „mysleli“, „navrhovali“, „očekávali“ a „upřímně doufali“, že to či ono by se „mohlo“ stát, ale „nebyli si zcela jistí“.¹⁴ Předkládané předpovědi jsou tak zaobaleny do jazyka, který úplně zakrývá pravou podstatu agresivního poselství zkázy, které světu Mezinárodní studenti Bible hlásali přes čtvrt století před rokem 1914.

---

¹⁴ dtto, str. 135

2. Biblická a světská chronologie

Představitelé Společnosti Strážná věž tvrdí, že Jeruzalém byl zničen roku 607 př. n. l., a dále tvrdí, že při výpočtu tohoto data spoléhají na Bibli. Ti, kdo zničení Jeruzaléma datují na rok 586/587 př. n. l. podle nich údajně spoléhají na světské zdroje, a nikoli na Bibli. Společnost tak v lidech vyvolává dojem, že všichni, kdo odmítají datum 607 př. n. l., nemají skutečnou víru v Bibli. Je to ale opravdu tak, anebo se jedná o manipulaci s těmi, kdo nesouhlasí s chronologií Společnosti Strážná věž?

Podstata biblické chronologie

Dnes běžně používáme zkratky *př. n. l.* a *n. l.* ve vztahu k roku narození Ježíše Krista. Tento systém však zavedl až v šestém století římský mnich Dionysius Exiguus. Avšak až za dalších 500 let byl tento systém datování všeobecně přijat v katolickém světě. Bible byla ovšem napsána stovky let předtím. Ačkoli tedy literatura Strážné věže datuje křest Ježíše na rok 29 n. l., dvacátý rok Artaxerxe I. na rok 455 př. n. l., pád Babylóna na rok 539 př. n. l. a zničení Jeruzaléma na rok 607 př. n. l., nenachází se v Bibli ani jediné toto datum. Bible totiž používá pouze *relativní data*.

Například ve 2. Kr 25:2 je zničení Jeruzaléma datováno do „jedenáctého roku krále Sedekjášeho“, posledního krále Judy. Verš osmý dodává, že se to stalo „v devatenáctém roce krále Nebukadnecara, babylónského krále“. Kdy to ale přesně bylo? *Bible sama o sobě nepodává naprosto žádné informace, pomocí nichž bychom její data mohli propojit s našimi daty.*

Z knih Královských a Paralipomenon vidíme, jací králové postupně panovali (od Saula až po Sedekjášeho) a jak dlouho jejich vláda přibližně trvala (je zde řada nejasných bodů). Dostáváme období přibližně 500 let panování izraelských králů, ale nevíme, *kdy celé toto období začalo a kdy přesně skončilo*. Pokud by v Bibli byly detailní záznamy o *astronomických* událostech, jako například o zatměních slunce a měsíce nebo o postavení planet ve vztahu k určitým hvězdám a souhvězdím, byl by náš problém jednodušší. Dnešní astronomové jsou totiž z takových záznamů schopni provádět velmi přesné výpočty.

Biblická chronologie sama o sobě tím pádem „visí ve vzduchu“, a proto jí říkáme *relativní chronologie*. *Absolutní chronologii* bychom získali jen tehdy, pokud by Bible pokračovala v chronologii po pádu Sedekjášeho až do doby „našeho letopočtu“. Jaké je tedy řešení?

Existuje „biblická chronologie“ bez světských zdrojů?

Pokud *relativní* biblická data budeme moci synchronizovat s nějakou jinou chronologií, kterou lze jednoznačně napojit na dobu „našeho letopočtu“, pak je možné převést *relativní* biblická data na data *absolutní*. To ovšem znamená, že při datování biblických událostí se musíme opírat o *světské historické zdroje*. Jinak to prostě nejde. *Bez světských zdrojů se biblická chronologie neobejde, bez těchto zdrojů nemůžeme biblické události datovat.*

Pokud nějaký svědek Jehovův poukazuje na to, že moderní historikové datují pád Babylóna na rok 539 př. n. l. a pak dodá, že „biblická chronologie je s tímto datem *v souladu*“, jenom tím ukazuje, že vůbec neporozuměl tomu, že biblická chronologie je pouze *relativní*. Jaké datum přiřazuje Bible pro pád Babylóna? Svědek asi poukáže na Jeremiášovo proroctví o „sedmdesáti letech“, po nichž měl nastat pád Babylóna. Ale *kdy* těchto sedmdesát let *začalo*? Bible neuvádí pro pád Babylóna žádné takové datum, dokonce ani žádné datum *relativní*.¹⁵ Stejně mylné je tvrdit, že světské datum pro

¹⁵ Podle světských zdrojů dobyl Babylón perský král Kýros v 17. roce Nabonida, což měl být „nástupnický rok“ Kýra. (Viz dodatek ke kapitole 2, kde se rozebírá babylónský systém počítání let). Pád Babylóna je sice v Bibli uváděn několikrát, ale tato událost není datována k žádnému konkrétnímu roku kralování Nabonida ani Kýra. Izaiáš (kapitoly 13, 14, 21, 45, 47, 48) a Jeremiáš (kapitoly 25, 27, 50 a 51) sice předpověděli pád Babylóna, *ale ani jeden z nich tuto událost nijak nedatuje*. Daniel 5:26-28 předpovídá blížký pád Babylóna. Verše 30 a 31 ukazují, že „právě té noci“ byl Belšazar (Nabonidův syn) zabit a „kralovství přijal Dareios Médský“. Ale i *Strážná věž* připouští, že identita Dareia je „nejistá“. Návrh (profesora D. J. Wisemana), že Dareios je jen jiné jméno pro Kýra, je zamítnut. (*Hlubší pochopení Písem*, heslo „Dareios“). Dále, ačkoli Daniel 6:28 zmiňuje „Dareiovo kralování“ a „kralování Kýra Perského“ a ačkoli Daniel 9:1 zmiňuje „první rok Dareia“, Bible neuvádí délku jeho panování, ani zda jeho vládu máme zařazovat mezi pád Babylóna a první rok Kýra. Ačkoli tedy Bible

zničení Jeruzaléma (587/586 př. n. l.) *nesouhlasí* s chronologií Bible, protože v Bibli není ani pro tuto událost uvedeno žádné absolutní datum.

A co 70 let z Jer 25:11, 12 a 29:10, na kterých svědkové Jehovovi zakládají svou chronologii? Společnost tvrdí, že těchto 70 let se vztahuje na 70 let zničení Jeruzaléma, počítáno od 18. roku Nebukadnecara (podle Společnosti začal vládnout v roce 624 př. n. l.) k návratu židovských vyhnanců v prvním roce Kýra (tedy do prvního roku Kýrova *panování*, po jeho *nástupnickém* roku, který začal roku 539 př. n. l.). Na rozdíl od Společnosti ale historikové uvádějí, že Nebukadnecar začal vládnout v roce 604 př. n. l., a proto jeho 18. rok podle nich spadá na rok 587/586 př. n. l. V důsledku tohoto náhledu se pak zdá, že vzniká příliš krátký časový interval mezi těmito dvěma daty – 587/586 a 538/537 př. n. l. – pouhých 50, nikoli 70 let. Společnost Strážná věž se tedy rozhodla, že jedno z těchto dat zavrhne. Mohli zavrhnout buď 18. rok Nebukadnecara (587/586 př. n. l.) nebo první rok panování Kýra (538/537 př. n. l.). Společnost zavrhuje první datum (587/586 př. n. l.). Pro svou volbu ovšem neuvádí žádné důvody. Navíc pro takovou volbu nejsou ani žádné *biblické* důvody.

Jedinou logickou, správnou a vědeckou metodou je přijmout data, která jsou jasně potvrzena mimobiblickými světskými historickými zdroji. Tyto zdroje totiž *skutečně* poskytují data, která potřebujeme, abychom se napojili na datování v „našem letopočtu“. A jak si ukážeme v následujících dvou kapitolách, z výše uvedených dvou letopočtů je právě chronologie panování Nebukadnecara mnohem více podložena astronomickými a dalšími dokumenty než chronologie panování Kýra. Pokud bychom tedy museli mezi těmito daty volit, museli bychom ponechat rok 587/586 př. n. l. a zamítnout rok 538/537 př. n. l. Společnost Strážná věž ale činí pravý *opak*. Jaký je *skutečný* důvod této volby?

Věrnost Bibli, anebo prorockým spekulacím?

Rok 587/586 př. n. l. je v přímém rozporu s chronologií Společnosti ohledně „časů pohanů“, proto Společnost dává přednost datu 538/537 př. n. l. (viz odstavec výše). Bez roku 607 př. n. l. by Společnost nemohla dospět k roku 1914 n. l., který je *základem* jejích prorockých tvrzení, a proto nedovolí, aby tuto chronologii cokoli zpochybňovalo, *ani Bible, ani historická fakta*. Volba výše uvedeného data tedy vůbec nesouvisí s věrností Bibli či historickým skutečností. Za touto volbou stojí jiný motiv: *Věrnost chronologickým spekulacím, jež se staly základní podmínkou pro prorocká tvrzení Společnosti Strážná věž*.

V dalších dvou kapitolách si ukážeme, že novobabylónská chronologie je pevně podpořena přinejmenším *sedmnácti různými liniemi důkazů*. Proto jsou správná *obě* data: rok 587/586 př. n. l. jakožto 18. rok panování Nebukadnecara (a zničení Jeruzaléma) i rok 538/537 př. n. l. jakožto první rok Kýra. O tři kapitoly dále uvidíme, že ani jedno z těchto dat není v rozporu se 70 roky z Jeremiáše 25:11, 11 a 29:10.

Zhroucení původního výchozího bodu

Zopakujme si: *Bez světských zdrojů neexistuje pro datování událostí v Písmu žádná absolutní chronologie*. Musela to uznat i Společnost Strážná věž, *aby vůbec mohla nějakou chronologii používat*. Zvolila si rok 539 př. n. l., jenž světští historikové používají pro pád Babylóna. Proč si Společnost zvolila právě tento rok a jak k němu dospěli historikové?

Když Charles Taze Russell převzal „biblickou chronologii“ od N. H. Barboura, byl základem jeho chronologie rok 536 př. n. l. (nikoli tedy rok 539 př. n. l.), což mělo být nikoli datum pro pád Babylóna, ale datum pro *první rok vlády Kýra*. Když přičetli 70 let k roku 536, dostali rok 606 př. n. l. coby datum zničení Jeruzaléma. Od roku 606 př. n. l. pak odečetli 2520 let (údajný počet časů pohanů), a tak dospěli k roku 1914.

Barbour původně tvrdil, že rok 536 př. n. l. byl odvozen ze starověkého soupisu králů známého jakožto „Ptolemaiov kánon“. Časem se však zjistilo, že to tak není. Tento soupis nejen poukazuje na rok 538 př. n. l. jakožto na první úplný rok Kýra, ale také poukazuje *na rok 587 př. n. l. jakožto na 18. rok Nebukadnecara* a na rok zničení Jeruzaléma. Když to Russell zjistil, odmítl tento soupis a předmětem jeho útoku se okamžitě stal autor tohoto soupisu, Klaudios Ptolemaios. Ohledně své víry ve správnost data 536 př. n. l. Russell napsal:

(2. Par 36:22, 23, Ezra 1:1-4) uvádí, že židovští vyhnanci dostali volnost „v prvním roce Kýra“; neukazuje, *jak dlouho po pádu Babylóna to nastalo*. Bible tedy pro pád Babylóna neuvádí ani *relativní datum*.

„Všichni studenti chronologie se shodují na tom, že prvním rokem Kýra byl rok 536 před začátkem éry známé jako *Léta Páně*.“ – ZWT, 15. 5. 1896, str. 104, 105, 113 (v přetisku str. 1975, 1980), kurzíva přidána.

Časem někteří Studenti Bible zjistili, že to není pravda. Paul S. L. Johnson, jeden z nejbližších společníků Russella, mu v osobním dopise ze 7. června 1914 napsal, že téměř všichni historikové uvádějí jako první rok Kýra rok 538 př. n. l. Johnson napsal: „Prohledal jsem asi tucet encyklopedií a všechny kromě tří uvádějí datum 538 př. n. l.“¹⁶ Russell však takové informace ignoroval, stejně jako další prezident, Joseph F. Rutherford.

Společnost Strážná věž se roku 536 př. n. l. vzdala až v roce 1944, a to v knize *The Kingdom Is at Hand* (Království je blízko). Nejprve datum posunula na rok 537 př. n. l. a o pět let později (v roce 1949) na rok 538 př. n. l., tedy na rok, který je používán v „Ptolemaiově kánonu“.

Aby Společnost zachovala rok 1914, musela udělat další „úpravy“:

- Ačkoli první rok Kýra začal na jaře 538 př. n. l., *Strážná věž* tvrdila, že Kýros svůj výnos pro navrácení židů (Ezra 1:1-4) vydal *na konci* svého prvního roku panování, tedy na začátku roku 537 př. n. l. Židé se tím pádem dostali z Babylóna do Jeruzaléma až na podzim tohoto roku.
- K roku 537 bylo připočteno 70 let, čímž zničení Jeruzaléma vychází na rok 607 př. n. l.
- Společnost si konečně plně uvědomila, že neexistoval rok „nula“ (vědělo se o tom již v roce 1904, ale touto chybou se nikdo nezabýval). Proto od podzimu roku 607 př. n. l. do začátku našeho letopočtu bylo pouze 606 let a 3 měsíce. Jestliže toto období odečteme od 2520 let, dostaneme se do kýženého roku 1914.

Při každé úpravě byl výsledek vždy stejný: zachoval se rok 1914.

Takové posouvání důležitými daty „biblické chronologie“ ve čtenářích nevzbuzovalo největší důvěru. A proto první rok Kýra (538 př. n. l.) již dále nebyl zdůrazňován jakožto „pevně stanovený“ výchozí bod. Místo toho se důraz přesunul na rok 539 př. n. l., do nějž historikové datovali pád Babylóna. Strážná věž tento rok brzy označila jako „absolutní datum“. Ale proč právě tento rok?

539 př. n. l. – absolutní datum pro Hebrejská písmena?

Strážná věž z 1. 5. 1952 na straně 271 uvedla, že pád Bybly v roce 539 př. n. l. je pevně založen na klínopisném záznamu známém jako *Nabonidova kronika*. Dalších dvacet let bylo toto datum dokonce označováno jako „výjimečné absolutní datum pro období Hebrejských písem př. n. l.“ (w 2/1/1955, str. 94). Odpovídají tomu skutečnosti?

Nabonidova kronika: Tento klínopisný záznam datuje pád Babylóna na „16. den měsíce Tašritu“, evidentně v 17. roce Nabonida. Text je však poškozen a slova „v sedmáctém roce“ jsou nečitelná. Ale i kdyby to tak bylo, *není možné tuto samotnou informaci datovat do roku 539 př. n. l.* Abychom ji zasadili do historického toku událostí, potřebujeme nějaké *další* světské doklady. Teprve v roce 1971 *Strážná věž* uznala, že tento klínopisný záznam nestanovuje datum pádu Babylóna.

„Ale poskytuje Nabonidova kronika sama o sobě základ pro stanovení data této události? Nikoli.“ – w 5/15/1971, str. 316 (česky patrně nevyšlo)

Výše citovaná *Strážná věž* pak uvedla další dva zdroje, které by v budoucnu měly „podporovat“ datum 539 př. n. l. coby absolutní datum:

„Také další zdroje, včetně Ptolemaiova kánonu, poukazují na rok 539 př. n. l. jakožto datum pádu Babylóna. *Starověcí historikové jako například Diodorus, Africanus a Eusebius* ukazují, že Kýrův první rok coby krále Persie odpovídá *Olympiádě 55, roku 1* (560/559 př. n. l.) přičemž Kýrův poslední rok je zasazován do *Olympiády 62, roku 2* (531/530 př. n. l.)... Klínopisné tabulky uvádějí, že Kýros nad Babylónem vládl devět let. To by bylo v souladu s přijímaným datem pro začátek jeho vlády nad Babylónem, tedy s rokem 539 př. n. l.“ – w 5/15/1971, str. 316 (česky patrně nevyšlo, kurzíva přidána)

Tyto dva nové podpůrné zdroje jsou:

- 1) Ptolemaiov kánon
- 2) data řeckých olympiád citovaná starověkými historiky

¹⁶ Tento dopis byl otištěn v dodatku druhého svazku *Studii Písem* pod vydáním Paula S. L. Johnsona (Philadelphia, PA, USAm 1937) str. 367-382. Viz zvláště stranu 369.

Mohou tyto zdroje skutečně ukázat, že toto datum je „absolutní“?

Ptolemaiův kánon: Jak jsme si ukázali dříve, Russell jej nejprve používal, ale později jej zavrhl. *Strážná věž* sice v souladu s tímto kánonem nakonec první rok Kýra posunula zpět do roku 538 př. n. l., ale chronologie Společnosti je i přesto v rozporu s jinými daty v tomto kánonu. Například součet panovnických let novobabylónských králů před Kýrem v tomto kánonu poukazuje na rok 587 př. n. l. jakožto na 18. rok Nebukadnecara a na rok zničení Jeruzaléma. Společnost také odmítá letopočty z tohoto kánonu, pokud jde o panování Xerxe a Artaxerxe I.¹⁷ Společnost tedy kánon používá na podporu roku 539 př. n. l., ale zároveň *odmítá* chronologii tohoto kánonu pro období *před* tímto datem i *po něm*.

Společnost si to patrně uvědomila, a proto hned další rok Ptolemaiův kánon znovu zavrhl.¹⁸ Pak by jej ovšem nemohla používat ani pro podporu data 539 př. n. l. Zbývá tedy počítání dle řeckých olympiád.

Éra olympiád: První rok přiřazovaný k tomuto období je rok 776 př. n. l., který je označován jako „O1. I, 1“, což znamená první rok první olympiády. To ale neznamená, že první olympijské hry se konaly v roce 776 př. n. l. *Ve skutečnosti ve veškeré starověké literatuře nenacházíme žádné odkazy na éru olympiád až do třetího století př. n. l.* Počítání podle olympiád bylo totiž zavedeno *více než 500 let poté*, co tento rok byl zvolen jako výchozí bod pro tuto éru! A jak řečtí historikové stanovili datum první olympiády? Studovali *soupis vítězů*, které však nebyly vedeny od samého počátku her. Dr. Samuel uvádí, že první soupis byl „sestaven Hippem na konci pátého století př. n. l.“, tedy kolem roku 400 př. n. l. Ale byl tento soupis spolehlivý? Dr. Samuel pokračuje: „Zda vše bylo v pořádku a zda události byly k rokům přiřazeny správně, to je jiná záležitost.“

Ještě iluzornější je však důvěra, kterou do datování podle olympiád vkládá Společnost Strážná věž. Společnost sice přijímá datování podle olympiád, pokud jde o vládu Kýra, ale zavrhuje je, pokud jde o vládu Artaxerxe I, přestože jeho vláda spadá *mnohem blíže* do naší doby. Julius Africanus ve svém díle *Chronografie* (vydaném cca 221/222 n. l.) datuje 20. rok Artaxerxe do „čtvrtého roku 83. olympiády“, což odpovídá roku 445 př. n. l. Společnost však toto datování zamítá a dává přednost datu 455 př. n. l., jak jsme již uváděli dříve.

Společnost se tedy ani tohoto zdroje očividně nedrží konzistentně. Krom toho je třeba zdůraznit, že datování podle olympiád bylo zavedeno až ve třetím století př. n. l., tedy tři století *po pádu* Babylóna.

Astronomie a rok 539 př. n. l.

V roce 1981 vydal Karl Burganer publikaci *The Watchtower Society and Absolute Chronology* (Strážná věž a absolutní chronologie), která odhaluje mnoho nesrovnalostí.¹⁹ Patrně jako reakci na to Společnost vydala ve svém revidovaném biblickém slovníku *Hlubší pochopení Písem* nový rozbor ohledně roku 539 př. n. l., v němž se autoři pokoušejí toto datum podpořit *astronomicky*.

Mezi roky 1870 a 1890 bylo v Babylónii vykopáno mnoho klínopisných textů, které obsahují astronomické události, jež se datují z doby Babylóna, Persie a Řecka. Na základě těchto textů lze stanovit řadu absolutních dat z této doby.

¹⁷ Podle Ptolemaiova kánonu Xerxes I. panoval 21 let (485-464 př. n. l. a Artaxerxes I. panoval 41 let (464-423 př. n. l.). Společnost potřebuje, aby 20. rok vlády Artaxerxe vycházel na rok 455 př. n. l. (a nikoli na rok 445 př. n. l.), a proto stanovuje začátek jeho vlády o 10 let dříve, čímž by ale jeho vláda trvala 51 let (namísto správných 41 let). *Tím by se však posunula veškerá data před vládou Artaxerxe I. o 10 let, včetně pádu Babylóna, a proto Společnost zkrátila dobu panování Xerxe o 10 let, takže nyní podle Společnosti místo 21 let panoval pouhých 11 let!* Společnost tento problém řeší tak, že činí Xerxe spoluvládce s jeho otcem, Dareiem I. (*Hlubší pochopení Písem*, str. 240) Tyto změny jsou nutné proto, aby Společnost mohla svým vlastním způsobem vykládat „sedmdesát týdnů“ z Daniela 9:24-27. S tímto výkladem původně přišel v roce 1627 jezuitský teolog Dionysius Petavius v díle *De Doctrina Temporum*. Tento názor pak přebírali další, včetně anglikánského arcibiskupa Jamese Usshera v témže století. V roce 1832 tento výklad obšírně obhajoval německý teolog E. W. Hengstenberg ve svém díle *Christologie des Alten Testaments*. Od té doby však archeologické nálezy ukázaly, že tento výklad je naprosto mylný. Viz studie na internetu: <http://user.tinet.se/~oof408u/fkf/english/artaxerxes.htm>

¹⁸ Viz g 5/8/1972, str. 26

¹⁹ Karl Burganer, *The Watchtower Society and Absolute Chronology* (Letherbridge, Canada: Christian Koinonia International, 1981)

Nejdůležitějším astronomickým textem z novobabylónského období je tzv. astronomický „deník“, záznam o přibližně *třiceti* astronomických pozorováních, která jsou datována do 37. roku Nebukadnecara. Tato tabulka (která je uchovávána v Berlínském muzeu, kde je označena VAT 4956) jasně stanovuje rok 568/567 př. n. l. jakožto absolutní datum pro 37. rok panování Nebukadnecara. Z toho pochopitelně vyplývá, že jeho 18. rok vlády (kdy byl zničen Jeruzalém) odpovídá roku 587/586 př. n. l., což je ale o 20 let později, než jako to uvádí Společnost (ta pro zničení Jeruzaléma uvádí rok 607 př. n. l.). Tímto textem se budeme podrobněji zabývat ve čtvrté kapitole.

Společnost tedy musí nějak obejít takové dokumenty, které jednoznačně podkopávají datum 607 př. n. l., a musí najít nějaký způsob, jak stanovit datum 539 př. n. l. *nezávisle* na nich. Jaké astronomické doklady tedy používá?

Strm Kambys. 400: Společnost ke stanovení data 539 př. n. l. používá právě tento text. Jedná se o tabulku datovanou do sedmého roku Kambýsa, syna Kýrova. Text uvádí dvě zatmění měsíce, jež dnešní odborníci „ztotožňují se zatměními měsíce, která byla viditelná v Babylóně 16. července roku 523 př. n. l. a 10. ledna roku 522 př. n. l.“, a proto Společnost dochází k tomuto závěru:

„Z této tabulky tedy vyplývá, že sedmý rok Kambýsa II. začal na jaře roku 523 př. n. l. Toto datum je potvrzené astronomicky.“ – *Hlubší pochopení Písem*, svazek I, str. 700

Co z toho vyplývá? Pokud rok 523/522 př. n. l. byl sedmým rokem Kambýsa, jeho první rok tedy byl rok 529/528 př. n. l. a rok 530/529 př. n. l. musel být *posledním rokem* jeho předchůdce, Kýra. Pro výpočet data pádu Babylóna ovšem musíme znát celkovou délku panování Kýra. Společnost je k tomuto účelu nucena přijmout informace z dalších klínopisných textů známých jako *tabulky se smlouvami*.

„Poslední tabulka z doby vlády Kýra II. pochází z devátého roku jeho vlády, z pátého měsíce, 23. dne... Jestliže byl tedy rok 530 př. n. l. devátým vládním rokem babylónského krále Kýra II., pak podle tohoto výpočtu byl jeho prvním vládním rokem rok 538 př. n. l., a rokem, kdy do úřadu nastoupil, rok 539 př. n. l.“ – *Hlubší pochopení Písem*, svazek I, str. 700

Pro stanovení data 539 př. n. l. tedy Společnost bezvýhradně přijímá několik starověkých světských zdrojů: 1) babylónskou astronomickou tabulku a 2) babylónské *tabulky se smlouvami* datované do období vlády Kýra. A přesto na následující straně téhož článku (str. 700-701) jiné dokumenty *naprosto téhož druhu* – tedy astronomické texty a tabulky, včetně vysoce ověřeného textu VAT 4956 – Společnost *zamítá, protože by podporovaly rok 587 př. n. l. jakožto rok zničení Jeruzaléma!* Společnost tyto texty kritizuje jakožto pouhé kopie dřívějších originálů. Stejnou kritiku ale překvapivě neuplatňuje na text *Strm. Kambys. 400*, který je rovněž pouhou kopií dřívějšího originálu. Podle řady odborníků se však ani kopií nazvat nedá. Například F. X. Kugler již v roce 1903 uvedl, že tato tabulka je kopií jen zčásti. Opisovač totiž evidentně použil velmi poškozenou předlohu a mezery doplnil svými vlastními výpočty. Kugler říká: „*Ani jeden z astronomických textů, které znám, nepředkládá tolik protikladů a nevyřešených záhad jako Strm. Kambys. 400.*“

Naproti tomu text VAT 4956 je jeden z nejlépe dochovaných dokumentů. Přestože i zde se jedná o pozdější kopii, odborníci se shodují na tom, že je to věrná reprodukce originálu.

Ohledně malé spolehlivosti textu *Strm. Kambys. 400* Dr. John M. Steele uvádí: „Také se diskutuje o tom, zda ona dvě zatmění měsíce byla skutečně pozorována, anebo vypočítána.“²⁰ Problém je tedy v tom, že Společnost způsob kritiky textu VAT 4956 neuplatňuje na hodnocení textu *Strm. Kambys. 400*, protože tento text podporuje tvrzení Společnosti. Tato očividná nedůslednost plyne z toho, že Společnost chce za každou cenu udržet datum, které se prostě historicky podpořit nedá.

Při stanovování data pádu Babylóna je totiž ve skutečnosti mnohem spolehlivější, když začneme vládou Nebukadnecara a pak počítáme *dopředu*, než když začneme vládou Kambýsa a pak počítáme *zpět*. Rok 539 př. n. l. byl poprvé vypočítán právě tímto způsobem. Společnost Strážná věž však přijímá *pouze výsledek* tohoto způsobu výpočtu (tedy rok 539 př. n. l.), ale zamítá celý způsob výpočtu i jeho výchozí bod, protože je v rozporu s kýženým rokem 607 př. n. l. Zamítá astronomické texty všeobecně a obzvláště pak text VAT 4956, naproti tomu přijímá velice sporný text *Strm. Kambys. 400*.

²⁰ John M. Steele, *Observations and Predictions of Eclipse Times by Early Astronomers* (= Archimedes, Vol. 4. Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers, 2000), str. 98

Jak jsme si ukázali, rok 539 př. n. l. není logickým výchozím bodem pro stanovení data zničení Jeruzaléma. Nejspolehlivější, absolutní data z tohoto období máme z doby panování Nebukadnecara a tato data jsou přesně stanovená v textu *VAT 4956* a v dalších astronomických textech. Krom toho nám Bible dává možnost přímo časově synchronizovat vládu Nebukadnecara se zničením Jeruzaléma. Podle 1. Kr 25:8 k tomu došlo „v devatenáctém roce krále Nebukadnecara“.²¹ Naproti tomu nám Bible nedává žádnou možnost přímo časově synchronizovat pád Babylóna.

Ale to není vše, roky panování jednotlivých novobabylónských králů, od prvního krále Nabopolasara až do posledního krále Nabonida, lze stanovit naprosto přesně; k dispozici je totiž *sedmnáct* různých linií důkazů! A právě těmito důkazy se budeme zabývat v následující kapitole.

---

²¹ „Devatenáctý rok“ zde jistě znamená „osmnáctý rok“ podle babylónského systému počítání vládních roků. V Asýrii a Babylónii se první rok krále považoval za jeho „nástupnický rok“ a jeho první rok vlády vždy začínal prvního nisana, tedy prvního dne dalšího roku. Jak uvidíme dále, židé v té době nepoužívali „systém nástupnického roku“, ale rok nástupu na trůn počítali jako první rok (viz dodatek ke druhé kapitole).

---

3. Délka vlád neobabylónských králů

Lidé mají sklon věřit i nejprapodivnějším věcem nikoli proto, že by existovaly důkazy, které by prokazovaly jejich *pravdivost*, ale proto, že neexistují dostatečné důkazy, které by prokázaly *falešnost* takové víry. Mnoho století lidé například věřili, že země je plochá prostě proto, že toto hledisko nebylo možné ověřit a prokázat jeho falešnost. Do této kategorie jistě patří i řada názorů, které jsou spojovány s proctvími Bible. A zcela jistě sem patří názory uváděné v návaznosti na Ježíšův výrok ohledně „časů pohanů“ u Lukáše 21:24.

Bible však nikde výslovně neuvádí:

1. Že když Ježíš mluvil o „časech pohanů“, měl na mysli „sedm časů“ Nebukadnecarova šílenství zmiňovaných ve 4. kapitole Daniela.
2. Že těchto „sedm časů“ má být sedm *let*.
3. Že tyto „roky“ nemají být běžné kalendářní roky, ale „prorocké roky“ o 360 dnech, a že by proto měly dohromady činit 2520 dnů.
4. Že těchto 2520 dnů se nevztahovalo pouze na Nebukadnecarovo šílenství, ale že později mělo mít i *větší* splnění.
5. Že v tomto větším splnění se *dny* mají počítat jakožto *roky*, takže dostaneme období 2520 let.
6. A že těchto 2520 let začalo, když Nebukadnecar ve svém 18. roce panování zničil Jeruzalém.

Ani jedno z těchto šesti tvrzení nelze doložit biblicky. Je to jen pouhý *řetězec domněnek*. Bible se jimi však nezabývá ani se o nich nezmiňuje, a proto ani výslovně nikde neuvádí, že by byly falešné.

Když se však přidá sedmé tvrzení, že Nebukadnecar zničil Jeruzalém v roce 607 př. n. l., dostáváme se konečně k bodu, který je *možné* ověřit a prokázat jako falešný.

Jak si ukážeme v této kapitole a v dalších kapitolách, délku novobabylónského období dnes můžeme přesně zjistit na základě nejméně sedmnácti různých linií důkazů, z nichž *čtrnáct* si podrobněji rozebereme v těchto dvou kapitolách.

Král Kýros v prvním roce své vlády vydal výnos, jímž židům povolil návrat do Jeruzaléma (2. Par 36:22, 23; Ezra 1:1-4). Podle Společnosti Strážná věž se tím skončilo období sedmdesáti let z Jeremiáše 25:11, 12; 29:10; Daniela 9:2 a 2 Paralipomenon 36:21.

Jestliže se ostatek židů vrátil do Jeruzaléma v roce 537 př. n. l., jak to tvrdí Společnost, pak období Babylónské nadvlády začalo o 70 let dříve, tedy v roce 607 př. n. l.²² Touto událostí mělo začít 2520 let „časů pohanů“. Rok 607 př. n. l. jakožto výchozí bod je ale v naprostém rozporu s řadou historických skutečností.

Poznámka překladatele: Na stranách 91-147 této knihy autor Carl Olof Jonsson předkládá nesmírně detailní rozbor jednotlivých důkazů. V poznámce pod čarou uvádí:

„Pro některé čtenáře mohou být tyto technické informace velmi obtížné. Ti, kdo mají pocit, že nepotřebují veškeré detaily, mohou přejít přímo k souhrnům na konci těchto dvou kapitol. Uvedené souhrny předkládají všeobecný přehled látky, předložených důkazů, stejně jako závěrů, jež z toho vyplývají.“

U těchto vysoce technických informací v podstatě ani není možné dělat souhrn. A proto bude dále uveden jen mírně upravený text shrnutí a závěru (od strany 147), jak jej podává sám autor publikace.

---

²² První rok Kýra trval od jara (1. nisana) roku 538 př. n. l. do jara roku 537 př. n. l. Z tzv. *Kýrova cylindru* je patrné, že Kýros vydal svůj výnos nedlouho po pádu Babylóna. Z knihy Ezra je vidět, že židé na výnos reagovali okamžitě a ihned se začali chystat na cestu domů (Ezra 1:5-2:70) a že se ve svých domovských městech usadili v měsíci tišri (září-říjen) (Ezra 3:1). Kontext ukazuje, že to bylo ještě v rámci „prvního roku Kýra“ (Ezra 1:1-3:1). Většina autorit tedy dochází k závěru, že to bylo na podzim roku 538 př. n. l., a nikoli roku 537 př. n. l., jak to uvádí Strážná věž. Společnost ovšem nemůže rok 538 př. n. l. přijmout, protože tím by se začátek období 70 let posunul do roku 608 př. n. l. V důsledku toho by se z vypočítaného roku 1914 stal rok 1913, což by Společnosti naprosto zničilo již zavedený výpočet „časů pohanů“.

Shrnutí a závěr

Níže si ukážeme sedm linií důkazů proti jakékoli možnosti datovat zničení Jeruzaléma na rok 607 př. n. l., přičemž všechny tyto důkazy datují tuto událost na rok 586/587 př. n. l. – tedy o 20 let později než Strážná věž. Přinejmenším čtyři linie těchto důkazů jsou na sobě jednoznačně zcela nezávislé.

1) Starověcí historikové, Novobabylónské kroniky a Soupis králů z Uruku

Ve 3. století př. n. l. babylónský kněz *Berossus* sepsal historii Babylónie; jeho dílo pak citují další historikové jak v době př. n. l., tak i na počátku našeho letopočtu. Platnost dat prezentovaných tímto knězem je doložena historickými materiály, které jsou nyní dostupné v podobě klínopisných tabulek, jež byly vykopány v Babylóně: jsou to především *Babylónské kroniky* (série historických vinětek popisujících určité epizody ve vztahu k babylónské říši, důležité jsou především záznamy o posloupnosti králů a o vojenských taženích) a *Babylónský soupis králů* (především text známý jako *Soupis králů z Uruku*, jednoho ze starověkých sumerských a později babylónských měst), což je soupis babylónských panovníků s jejich jmény a délkou jejich panování.

Podobná je situace u zdroje známého jako *Královský kánon*, což je soupis babylónských panovníků. Tento text se plně dochoval v opisech Ptolemaiových rukopisů *Ručních tabulek* datovaných do osmého století našeho letopočtu a v pozdějších rukopisech; jednoznačně to byl běžný zdroj, na nějž spoléhal Klaudios Ptolemaios²³ i raní učenci, jako například Hipparchus ze druhého století př. n. l., když se zabývali datovanými událostmi z novobabylónského období. Ačkoli *Královský kánon* evidentně čerpal z podobných zdrojů, jaké používal *Berossus* – tedy ze starověkých *Novobabylónských kronik a soupisů králů*, pořadí a podoba jmen králů se zde liší do takové míry, že je patrné, že se jedná o záznam vypracovaný nezávisle na jiných textech.

Je třeba uvést, že *Novobabylónské kroniky*, které byly až dosud vykopány, jsou dosud neúplné. Poškozené a jen částečně čitelné jsou i číselné údaje v *Soupise králů z Uruku*, pokud jde o panování novobabylónských králů. Avšak všechny číselné údaje, které na těchto tabulkách skutečně jsou a které jsou čitelné, plně souhlasí s odpovídajícími číselnými údaji, jež byly nalezeny jak v textech psaných knězem jménem *Berossus*, tak i v soupise známém jako *Královský kánon*.

Máme tedy velmi silný důvod k důvěře, že chronologické informace původně předkládané v těchto novobabylónských zdrojích byly zachovány beze změny ze strany *Berossa* i *Královského kánonu*. Oba zdroje pak souhlasí, pokud jde o celkovou délku novobabylónského období. V námi zkoumaném období jejich číselné údaje poukazují na rok 604/603 př. n. l. coby první rok Nebukadnecarovy vlády a na rok 587/586 př. n. l. jakožto jeho 18. rok, a tedy rok zničení Jeruzaléma.

Ačkoli se jedná o významné doklady, je třeba dodat, že *Berossus* i *Královský kánon* jsou sekundární zdroje; dokonce i ony starověké tabulky známé jako *Babylónské kroniky* a jako *Soupis králů z Uruku* jsou zcela jistě kopie dřívějších originálů. Jaké doklady tedy mohou prokázat, že tyto záznamy byly původně napsány přímo v době daných událostí?

2) Nápisy Nabon. č. 18 a Nabon. č. 8 (Hillská stéla)

Kromě Babylónských kronik a soupisů králů jsou ještě další starověké dokumenty, jež jsou přímo originály, nikoli jen kopie. *Královský nápis Nabon. č. 18*, který je s pomocí jiného nápisu známého jako *Královská kronika* datován do druhého roku Nabonida, stanovuje tento rok astronomicky jakožto rok 554/553 př. n. l. Nabonidova vláda skončila s pádem Babylóna v roce 539 př. n. l., a proto celková délka jeho panování musí podle tohoto nápisu činit sedmnáct let (555/554–535/538 př. n. l.).

Celková délka novobabylónského období před Nabonidem je udána nápisem *Nabon. č. 8* (známým také jako *Hillská stéla*), který udává, že od šestnáctého roku prvního krále Nabopolasara až do nástupnického roku posledního krále Nabonida uplynulo 54 let. Stéla tak stanovuje šestnáctý rok Nabopolasara na rok 610/609 př. n. l.

²³ Klaudios Ptolemaios (zkráceně jen Ptolemaios), známý též pod latinskou podobou jména Claudius Ptolemaeus nebo v angličtině jako Ptolemy, (cca 70 - asi 161 n. l.), byl řecký geograf, astronom a astrolog, který pravděpodobně žil a pracoval v egyptské Alexandrii.

Jestliže rok 610/609 př. n. l. byl 16. rokem Nabopolasara, pak jeho 21. a zároveň posledním rokem vlády byl rok 605/604 př. n. l. Prvním rokem Nebukadnecara pak byl rok 604/603 př. n. l. a jeho 18. rokem byl rok 587 /586 př. n. l., kdy byl také zničen Jeruzalém.

3) Nabon. H1, B (Stéla Adad-guppi)

Tato stéla udává délku panování všech novobabylónských králů (kromě Labaši-Marduka, jehož vláda ovšem nemá dopad na zkoumanou chronologii), od Nabopolasara, až do devátého roku Nabonida. Vzhledem k tomu, že společnost Strážná věž nepřímě akceptuje, že Nabonidus vládl sedmáct let, pak tato stéla sama o sobě vyvrací datum 607 př. n. l. jakožto datum zničením Jeruzaléma a ukazuje, že se to stalo o dvacet let později, tedy v roce 587 př. n. l.

Uvedené tři linie důkazů k sobě logicky patří, protože nelze zcela jednoznačně prokázat, že tyto jednotlivé dokumenty jsou na sobě zcela nezávislé. Již jsme si ukázali, že v textu Berossus a Královském kánonu byly patrně převzaty informace z Babylónských kronik a soupisu králů. Chronologické informace uváděné v královských nápisech také mohly být odvozeny z kronik (ačkoli to nelze prokázat).²⁴ Grayson se domnívá, že samotné tyto kroniky mohly být sestaveny s použitím informací z astronomických „deníků“, ale proti jeho názoru uvádějí velmi silné argumenty jiní učenci.

Tvrzením, že tyto zdroje jsou na sobě do jisté míry závislé, však nelze anulovat jejich drtivou průkaznost. Vzhledem k tomu, že tyto *starověké královské nápisy* uchovávají chronologické informace, které byly *zaznamenány přímo v době* novobabylónského období, máme veškeré důvody je přijmout jako *faktické a pravdivé*. Platilo by to i tehdy, pokud by se tyto informace zakládaly na Babylónských kronikách z té doby. Ačkoli je chronologie těchto kronik zachována v pouze několika kopiích fragmentů – v pozdějších soupise králů, v textu Berossus a v Královském kánonu, je pozoruhodné, jaký *soulad* panuje mezi těmito pozdějšími zdroji a mezi starověkými královskými nápisy. Díky tomuto souladu se potvrzuje, že číselné údaje původních Novobabylónských kronik byly přesně zachovány i v těchto pozdějších zdrojích.

Nyní se dále podíváme na čtyři linie důkazů, které mohou vystupovat nezávisle na sobě.

4) Hospodářské, administrativní a právní dokumenty

Z novobabylónského období se až dodnes zachovaly desítky tisíc hospodářských, administrativních a právních textů, které jsou přesně datovány s ohledem na rok, měsíc a den právě panujícího krále. Dochovalo se velké množství přesně datovaných tabulek z *každého roku* celého zkoumaného období. Na základě těchto dokumentů lze tedy stanovit délku vlády každého z těchto králů, a to *někdy až s přesností na jediný den*.

Konečné výsledky jsou v naprostém souladu s číselnými údaji uváděnými knězem jménem Berossus, v Královském kánonu, v kronikách a v královských nápisech přímo z doby vlády Nabonida.

Naprostě zde všude chybí dvacet let, které si navíc vyžaduje chronologie Strážné věže.

Tyto obchodní a administrativní dokumenty jsou *originály*, které byly pořízeny *přímo* v tomto novobabylónském období, a díky tomu se jedná o nesmírně silnou linii důkazů. Všechny tyto dokumenty jednoznačně poukazují na rok 587/586 př. n. l. jakožto na 18. rok Nebukadnecarovy vlády, kdy byl zničen Jeruzalém.

5) Prosopografické důkazy

Kontrolu přesnosti novobabylónské chronologie lze provádět na základě prosopografického²⁵ studia klínopisných tabulek. Pomocí takové studie lze po dlouhá desetiletí sledovat životní dráhy opisovačů, chrámových správců, otroků, obchodníků a dalších osob, a to po téměř celé novobabylónské období a dále do období Persie. Pomocí tisíců přesně datovaných dokumentů získáváme porozumění, pokud jde o obchodní, právní, náboženské, rodinné i další činnosti těchto osob. Řada těchto textů se zabývá záležitostmi, které probíhají celé týdny, měsíce, či dokonce roky; jedná se například o soupisy

²⁴ A. K. Grayson, „Assyria and Babylonia“, svazek 49 (1980), str. 164

²⁵ *Prosopografie*: z řeckého *prosopon*: osoba + *graphia*: psaní; studie, která identifikuje a zařazuje určitou skupinu osob do určitého historického nebo literárního kontextu

majetku a zboží, nájemní smlouvy, splátky dluhů, pronájem otroků a dobytka, soudní procesy, záznamy o zběhlých otrocích, atd.

Činnost některých osob lze sledovat téměř po celý jejich život. Ale jejich činnost nikdy nepřekračuje zavedené chronologické hranice tohoto období tak, že by se tyto osoby dostaly do onoho období dodatečných dvaceti let, které si k novobabylónské éře přidává Společnost Strážná věž. Pokud bychom do tohoto období přidali oněch dvacet let, nejen že by nám to silně zkruslo porozumění ohledně práce, jednotlivých činností a rodinných vztahů těchto osob, ale mnozí tito lidé by se tím pádem dožili abnormálně dlouhého věku.

Například Nabonidova matka *Adad-guppi* se narodila ve 20. roce asyrského krále Ašurbanipala (v roce 649/648 př. n. l.) a zemřela v devátém roce Nabonida (v roce 547/546 př. n. l.), tedy ve věku 101 nebo 102 let, což je pozoruhodné stáří. Pokud bychom podle Společnosti připočetli k této chronologii 20 let, dožila by se *Adad-guppi* věku 121 nebo 122 let. Jedinou možností, jak se tomu vyhnout, by bylo přidat dvacet let k vládě Nabonida *po její smrti*, takže by panoval celkem 37 místo 17 let, což nám ale zase neumožňují žádné dokumenty z oné doby.

6) Chronologicky provázané body

Někdy určitý text popisuje jisté aktivity a data, jež překlenují dvě i více vládnoucích období takovým způsobem, že vzniká chronologická návaznost a vylučuje se tím jakákoli možnost vložit mezi dané krále ještě nějaké další panovníky a další vládní roky.

Existuje celá řada dokumentů, které sahají z jednoho vládního období do druhého, a tyto dokumenty jsou k dispozici *pro celé období novobabylónské éry*. Text knihy podrobně rozebírá jedenáct dokumentů tohoto druhu, a to postupně v těchto historických obdobích:

- od Nabopolasara k Nebukadnecarovi;
- od Nebukadnecara k Avel-Mardukovi (Avel-Merodakovi);
- od Avel-Marduka k Neriglissarovi;
- od Neriglissara k Labaši-Mardukovi;
- od Neriglissara k Labaši-Mardukovi a k Nabonidovi;
- od Nabonida ke Kýrovi.

Ale při bližším zkoumání desítek tisíc dosud nepublikovaných tabulek z novobabylónského období by se počet takových dokumentů jistě znásobil. Předložené dokumenty však dostatečně prokazují, že celkovou délku novobabylónské éry lze s naprostou jistotou stanovit jen s pomocí těchto chronologicky provázaných bodů.

7) Synchronizace s egyptskou chronologií

Vynikající test novobabylónské chronologie lze provést porovnáním s chronologií egyptských králů téhož období, protože k dispozici jsou čtyři linie, přičemž tři z nich jsou uvedeny i v Bibli:

- 2. Kr 23:29 (kde se objevují společně egyptský faraó Neko a judský král Josijáš);
- Jer 46:2 (společně jsou uvedeni Neko, Nebukadnecar a Jehojakim);
- Jer 44:30 (společně jsou uvedeni faraón Chofra, král Sedekjáš a Nebukadnecar).

Taková synchronizace je nanejvýš důležitá, protože chronologie Egypta byla odborníky stanovena nezávisle na chronologii jiných národů téhož období. A přesto se prokázalo, že egyptská chronologie je v naprostém souladu s chronologií, jak ji podává text Berossus, Královský kánon a veškeré klínopisné dokumenty, jež byly uvedeny výše. Naproti tomu při srovnání s chronologií Společnosti Strážná věž vyvstává neustálý rozdíl v délce přibližně dvaceti let.

Všechny tyto čtyři linie, které jsou časově v naprostém souladu (tedy synchronizované) s egyptskou chronologií, úplně vyvracejí rok 607 př. n. l. coby rok zničení Jeruzaléma a jakožto jediné správné datum pro tuto událost potvrzují rok 586/587 př. n. l.

Důkazy všech těchto dokumentů jsou jednoznačné a měly by jistě vést k jednoznačnému *závěru*. Většině učenců a odborníků by jako důkaz o přesnosti novobabylónské chronologie stačily pouze *dvě či tři* z těchto sedmi linií předložených důkazů. Pro vedoucí představitele Společnosti Strážná věž je i sedm linií důkazů málo na to, aby změnili svůj názor.

Chronologie totiž představuje samotný základ pro hlavní tvrzení a poselství této organizace, a proto si její vedoucí představitelé asi uvědomují, že opuštěním chronologie pro časy pohanů toho dávají v sázku příliš mnoho, včetně své pozice bohorovné authority. Je tedy vysoce nepravděpodobné, že by se jejich smýšlení změnilo pod tíhou *dvojnásobného* množství důkazů.

Abychom však měli kompletní obraz, v následující kapitole si ukážeme *dalších sedm linií důkazů* a stručně si popíšeme ještě několik důkazů navíc. Všechny se zakládají na starověkých babylónských *astronomických* textech, díky čemuž bude celé novobabylónské období tím pádem v oblasti *absolutní chronologie*.

4. Absolutní chronologie novobabylónského období

Bible ve 2. Kr 25:2, 8 datuje zničení Jeruzaléma „do jedenáctého roku krále Sedekjášeho“, posledního krále Judy, což se stalo v „devatenáctém roce krále Nebukadnecara“.

V této kapitole si ukážeme, že s pomocí astronomických klínopisných dokumentů z Mezopotámie lze celé novobabylónské období pevně datovat jako absolutní chronologii.

Studium babylónských astronomických dokumentů

Toto studium začalo před více než sto lety. J. N. Strassmaier (1846-1920), jeden z vedoucích asyriologů té doby, našel velké množství textů s astronomickými údaji. Mezi jeho spolupracovníky a následovníky patřili J. Epping (1835-1894), Franz Xaver Kugler (1826-1929), P. J. Schaumberger (zemřel v r. 1955), Otto Neugebauer (1899-1990) a Abraham J. Sachs (1914-1983).

F. X. Kugler publikoval své výsledky v řadě monumentálních děl, jako například *Die Babylonische Mondrechnung* (1901), *Sternkunde und Sterndienst in Babel I, II* (1907-1924) a *Von Moses bis Paulus* (1922).

Starověká astronomie

Z babylónských astronomických tabulek lze odvodit, že pravidelné a systematické studium nebeských těles zde začalo v polovině osmého století př. n. l., možná ještě dříve. Pravidelná pozorování byla v Mezopotámii prováděna z řady stanovišť, jež se nacházela ve městech Babylón, Uruk, Nippur, Sippar, Borsippa, Cutha a Dilbat. V době Asýrie se taková pozorování prováděla i ve městech Assur a Ninive.

Babylónští učenci již brzy rozpoznali různé cykly slunce, měsíce a pěti planet, které byly viditelné pouhým okem (Merkur, Venuše, Mars, Jupiter a Saturn), díky čemuž byly dokonce schopní předem určovat některé úkazy, jako například zatmění měsíce.

A v období Persie a za vlády Seleukovské dynastie rozvinuli velmi vysokou úroveň vědecké a matematické astronomie, jíž nedosáhly žádné jiné starověké civilizace. Často se poukazuje na to, že motivací byla z velké míry astrologie. Profesor Otto Neugebauer ukazuje, že hlavním důvodem babylónských astronomů nebyla astrologie, ale studium problematiky související s kalendářem.

Povaha babylónských astronomických textů

Ačkoli klínopisné texty byly nalezeny v rozvalinách Nineve a Uruku, většina textů (cca 1600) pochází z astronomických archívů z města Babylóna. Přibližně 300 textů se zabývá vědeckou matematickou astronomií a patří do posledních čtyř století př. n. l.

Větší část zbývajících textů, kolem 1300, nejsou texty matematické ale texty zabývající se *pozorováními*, která se datují od roku cca 750 př. n. l. do prvního století n. l. Většina těchto textů je zásadní pro stanovení absolutní chronologie tohoto celého období. Tyto texty lze rozdělit na dvě kategorie. Naprosto největší skupinou jsou *astronomické „diáře“*, v nichž jsou pravidelné záznamy o velkém množství jevů, včetně postavení měsíce a planet. Všeobecně se přijímá názor, že tyto „diáře“ (či kalendáře, deníky, zápisníky) byly vedeny nepřetržitě od osmého století př. n. l. Druhou kategorií textů tvoří například *almanachy* (každý zaznamenává astronomická data pro jeden konkrétní babylónský rok), texty *s pozorováním planet* (každý text se zabývá určitou planetou) a texty se záznamy *zatmění měsíce*; tyto texty byly patrně výňatky z „diářů“.

Podrobné zkoumání těchto textů zahájil před několika desetiletími Dr. A. J. Sachs, který posledních třicet let svého života věnoval právě studiu těchto textů. Po jeho smrti (v roce 1983) v práci pokračoval vídeňský profesor Hermann Hunger. Text této čtvrté kapitoly autor podrobně konzultoval s oběma uvedenými odborníky.

Poznámka překladatele: Na stranách 157-184 této knihy autor Carl Olof Jonsson předkládá nesmírně detailní rozbor jednotlivých důkazů. V poznámce pod čarou uvádí:

„Rozbor astronomických důkazů nutně zahrnuje mnoho technických informací. Někteří čtenáři možná ... raději přejdou přímo k závěru na konci této kapitoly.“

Dále bude uveden jen mírně upravený text shrnutí a závěru (od strany 185), jak jej podává sám autor publikace.

Shrnutí a závěr

Tato kapitola přináší *dalších sedm nezávislých důkazů*, přičemž všechny jsou založeny na *astronomických* textech, jež poskytují ucelený řetězec absolutních dat ze šestého a sedmého století př. n. l. Tyto tabulky znovu a znovu pevně stanovují *absolutní chronologii* novobabylónského období:

1) Astronomický diář VAT 4956

Diář *VAT 4956* obsahuje záznam o cca třiceti plně ověřených astronomických pozicích ze 37. roku vlády Nebukadnecara. Uvedená kombinace astronomických pozic se neopakuje ani za tisíce let. Existuje jediný rok, který odpovídá popsané situaci: rok 568/567 př. n. l.

A jestliže uvedený rok byl 37. rokem vlády Nebukadnecara, jak je to na této tabulce uvedeno dvakrát, pak jeho 18. rokem a rokem, kdy byl zničen Jeruzalém, byl rok 587/586 př. n. l.

2) Astronomický diář B. M. 32312

B. M. 32312 je nestarší dochovaný astronomický diář. Na základě astronomických pozorování, jež tato tabulka zaznamenává, jej odborníci datují do roku 652/651 př. n. l.

Je zde uvedena určitá historická poznámka, jež je opakována v babylónské kronice *B. M. 86379 (Kronika Akitu)*, což ukazuje, že daná událost nastala v 16. roce krále Šamaš-šum-ukina. Tento diář tedy stanovuje jeho dvacetiletou vládu na roky 667-648 př. n. l. Jeho následovník Kandalanu panoval 22 let (647-626 př. n. l.), dále Napobolasar panoval 21 let (625-605 př. n. l.) a Nebukadnecar panoval 43 let (604-562 př. n. l.).

Tímto diářem je tedy 18. rok panování Nebukadnecara a zároveň zničení Jeruzaléma jednoznačně stanoven na rok 587/586 př. n. l.

3) Tabulka Saturnu B. M. 76738+76813

Tabulka Saturnu zaznamenává *po sobě jdoucí sled postavení planety Saturn při jeho prvním a posledním objevení se*, což je datováno do prvních čtrnácti let krále Kandalanu.

Taková kombinace astronomických pozic, jež jsou fixovány ke zcela konkrétním datům v babylónském lunárním kalendáři, se neopakuje ani za dalších sedmnáct století.

Díky tomuto textu je tedy vláda krále Kandalanu opět stanovena na roky 647-626 př. n. l. (22 let), vláda Napobolasara je stanovena na roky 625-605 př. n. l. (21 let) a Nebukadnecarova vláda je stanovena na roky 604-562 př. n. l.

4) Tabulka zatmění měsíce LBAT 1417

Tabulka *LBAT 1417* zaznamenává čtyři zatmění měsíce, přičemž všechna tato zatmění následují postupně za sebou v intervalu 18 let a téměř 11 dnů. Takové opakování zatmění měsíce je známé jako *cyklus Saros*.

Tato čtyři zatmění jsou postupně datována do třetího roku Senacheribovy vlády v Babylóně, do nástupnického a 18. roku krále Šamaš-šum-ukina a do 16. roku krále Kandalanu.

Tato čtyři postupná zatmění měsíce lze jasně identifikovat jako sérii zatmění měsíce, jež nastala v roce 686, 668, 650 a 632 př. n. l. Tato tabulka tedy opět jednoznačně stanovuje absolutní chronologii pro vládu krále Šamaš-šum-ukina a Kandalanu a nepřímo také pro vládu Nabopolasara a Nebukadnecara.

5) Tabulka zatmění měsíce LBAT 1419

Tabulka *LBAT 1419* přináší kompletní záznamy o *nepřerušené řadě zatmění měsíce* v intervalech po 18 letech, a to *přímo z novobabylónského období*.

Dvě z těchto zatmění jsou datována do 14. a 32. roku Nebukadnecara. Lze je jasně identifikovat jako zatmění měsíce, jež nastala v roce 591 a 573 př. n. l., čímž pro vládu tohoto krále opět potvrzují naprosto stejnou chronologii.

U záznamu dalšího zatmění měsíce v tomto osmnáctiletém intervalu sice chybí jméno krále a číslo roku, ale na základě jiných detailních informací lze toto zatmění měsíce snadno identifikovat jako

zatmění měsíce, které nastalo 6.-7. října 555 př. n. l. Toto datum tedy potvrzuje a dále posiluje dvě dříve uvedená data, roky 591 a 573 př. n. l.

Vzhledem k tomu, že rok 573 př. n. l. odpovídá 32. roku Nebukadnecara a že rok 591 př. n. l. odpovídá jeho 14. roku vlády, je podle této tabulky jeho 18. rokem opět rok 587/586 př. n. l.

6) Tabulka zatmění měsíce *LBAT 1420*

Tabulka *LBAT 1420* přináší roční záznamy zatmění měsíce od prvního do 29. roku Nebukadnecara, kromě mezery mezi 18. a 23. rokem jeho vlády. Záznamy, u nichž jsou zachovány i příslušné roky vlády tohoto panovníka – a je jich více než deset – předkládají podrobné údaje o více než *dvaceti zatměních měsíce*, přičemž ke všem těmto zatměním došlo přesně v letech, jež byly prokázány již dříve uvedenými texty.

Vzhledem k tomu, že tato konkrétní posloupnost jasně datovaných zatmění měsíce se liší od zatmění měsíce, k nimž došlo v desetiletích přímo před tím, stačí tato tabulka samotná ke stanovení absolutní chronologie panování Nebukadnecara.²⁶

7) Tabulka zatmění měsíce *LBAT 1421*

Tabulka *LBAT 1421* zaznamenává dvě zatmění, která jsou datována do šestého a dvanáctého měsíce roku „42“, evidentně Nebukadnecarovy vlády, což se všeobecně datuje do roku 563/562 př. n. l. A obě zatmění skutečně nastala v uvedených měsících tohoto roku.

Naproti tomu žádná zatmění tohoto druhu nejsou uváděna pro rok 583/582 př. n. l. – což je datum Nebukadnecarova 42. roku vlády podle chronologie Strážné věže.

Tato tabulka tedy přináší další důkaz, pokud jde o nesprávnost chronologie Společnosti.

8-11) Další čtyři astronomické tabulky

Výše uvedených sedm astronomických textů poskytuje více než dostatek důkazů proti roku 607 př. n. l., jehož se zastává Strážná věž. Ale to není vše. Nedávno byly publikovány další čtyři texty, které si zde popíšeme jen stručně. Překlady těchto textů byly publikovány v dokumentu Hunger, ADT V (2001)

První textem je *LBAT 1415*, který je součástí stejné tabulky jako *LBAT 1417*. Zaznamenává zatmění měsíce datovaná do 1. roku krále Bel-ibni (702 př. n. l.), do 5. roku, evidentně Senacheriba (684 př. n. l.) a do 2. roku, evidentně Šamaš-šum-ukina (666 př. n. l.)

Druhým textem je text o zatmění měsíce č. 5 v dokumentu Hunger, ADT V. Text je hodně poškozen, jméno krále zde chybí, ale z určitých historických poznámek v textu je patrné, že je z doby vlády krále Nebopolasara. Jedno z popisovaných zatmění je datováno do jeho 16. roku vlády, takže je lze identifikovat jako zatmění z 15. září roku 610 př. n. l.

Třetím textem je text č. 52 v dokumentu Hunger, ADT V. Text obsahuje více než desítku čitelných záznamů o postavení Saturnu, Marsu a Merkura datovaných do 14., 17. a 19. roku Šamaš-šum-ukina (654, 651 a 649 př. n. l.), do 1., 12. a 16. roku Kandalanu (647, 636 a 632 př. n. l.) a nakonec do 7., 12., 13. a 14. roku Nabopolasara (619, 614, 613 a 612 př. n. l.). Podobně jako dříve uváděné texty, i tyto tři texty jednoznačně znemožňují pokusy jakkoli prodloužit chronologii novobabylónského období.

Čtvrtým textem je planetární tabulka *SBTU IV 171*, která zaznamenává první a poslední objevení se Saturnu a jeho stacionární pozice ve 28., 29., 30. a 31. roce nějakého neznámého krále.²⁷ Jak to však prokázal profesor Hermann Hunger, zde uvedené roky v kombinaci s postavením Saturnu v souhvězdí Pabilsag (což je přibližně Střelec) vylučují během prvního milénia př. n. l. veškeré jiné alternativy kromě 28. až 31. roku Nebukadnecarovy vlády, jež jsou tím pádem stanoveny do roků 577/576-574/573 př. n. l. Na základě toho je 18. rokem jeho vlády rok 587/586 př. n. l.

²⁶ Tato tabulka „byla pravděpodobně sestavena krátce po -575 [576 př. n. l.]“. – J. M. Steel v Hunger, ADT V, str. 391

²⁷ Hermann Hunger, „Saturnbeobachtungen aus der Zeit Nebukadnezars II.“, *Assyriologica et Semitica* (= AOAT, Band 252), (Münster: Ugarit-Verlag, 2000), str. 189-192.

Jak jsme již viděli, Společnost Strážná věž pro svou interpretaci „časů pohanů“ potřebuje, aby toto období začalo v roce 607 př. n. l., datem údajného zničení Jeruzaléma. Tato událost se stala v 18. roce vlády krále Nebukadnecara, a proto tento 18. rok jeho vlády musí být také datován na rok 607 př. n. l. Při porovnání se všemi dosavadními historickými záznamy ale vzniká rozdíl v délce 20 let, protože všechny tyto záznamy zařazují 18. rok vlády Nebukadnecara do roku 587 př. n. l. Jak je možné takový rozdíl v délce dvaceti let vysvětlit?

V této kapitole bylo vidět, že deseti astronomickými texty je jednoznačně stanovena absolutní chronologie novobabylónského období, a to v řadě bodů, především v rámci třiačtyřicetileté vlády krále Nebukadnecara. Jejich společné svědectví pak prokazuje, a to nad vši pochybnost, že vládu tohoto krále nelze posunout zpět ani o rok, natož pak o dvacet let.

Společně s důkazy ze 3. kapitoly máme tedy nyní *sedmnáct různých důkazů*, přičemž každý z nich svým specifickým způsobem dokazuje, že 18. rok Nebukadnecara nelze datovat do roku 607 př. n. l., jak to dělá Společnost Strážná věž, ale že tato událost nastala o dvacet let později, tedy roku 587 př. n. l.

Vskutku, jen málo vládních období ve starověké historii lze datovat s takovou nezvratnou jistotou, jak to činíme u novobabylónského krále Nebukadnecara.

Připusťme na chvíli, že čísla uváděna v textu *Berosus* s ohledem na vládu novobabylónských králů se mýlí o 20 let, jak si žádá chronologie Společnosti Strážná věž. Pak by se ale pisatelé *Královského kánonu* museli dopustit naprosto stejné chyby, ale zcela nezávisle na Berossovi!

Bylo by možné namítnout, že oba pisatelé prostě opakovali chyby ze *zdrojových textů*, které použili, tedy z Novobabylónských kronik. Pak by ale písaři z doby Nabonida, kteří patrně používali tytéž zdroje, museli vypustit dvacet let z vlády daného krále (či králů), když psali nápisy na *Hillskou stělu* a na *stělu Adad-guppi*.

Je ale skutečně pravděpodobné, že tito pisatelé, kteří *psali přímo během novobabylónského období*, neznali délku vlády králů, pod nimiž žili, zvláště když uvážíme, že tyto vlády sloužily zároveň i jako kalendářní roky, pomocí nichž se datovaly různé události?

Jestliže opravdu udělali tak zvláštní chybu, jak je pak možné, že egyptští pisatelé z téže doby by se dopustili naprosto stejné chyby tím, že by vynechali naprosto stejné období v délce dvaceti let, když psali nápisy na *Stělu smrti* a na jiné dokumenty?

Zvláštní pak je, že babylónští astronomové by pak museli soustavně dělat naprosto stejnou „chybu“, když datovali svá pozorování, jak je nyní máme zachována v dokumentech *VAT 4956*, *LBAT 1420*, *SBTU IV 171* a také v dalších tabulkách, z nichž pozdější astronomové získali své *záznamy o zatměních v cyklu Saros* – ledaže by tyto změny někdo záměrně učinil v době Seleukovské dynastie, jak to postuluje Společnost Strážná věž.

Ještě více neuvěřitelná je myšlenka, že by tehdejší pisatelé a astronomové vypustili dvacet let z novobabylónského období ještě *před* tímto obdobím – jak je to patrné z nejstaršího diáře *B. M. 32312*, z tabulek zatmění měsíce *LBAT 1415+1416+1417* a z textu *ADT V č. 5*, z tabulky *Saturnu B. M. 76738+76813* a z planetární tabulky *ADT V č. 52*. Všech těchto pět dokumentů naprosto znemožňuje pokusy jakkoli prodloužit novobabylónské období.

Ale nyní si uveďme nejpozoruhodnější „souběh okolností“: Pokud jde o novobabylónské období, byly vykopány *desítky tisíc* datovaných ekonomických, administrativních a právních dokumentů, které pokrývají každý rok v tomto období – kromě, jak by to potřebovala Společnost Strážná věž, období dvaceti let, z něhož se nenašla *ani jediná tabulka*.

A opět je podle této logiky velice zvláštní, že se shodou okolností jedná o naprosto stejné období, které je soustavně „vypouštěno“ vinou řetězce dalších „chyb“ ze strany opisovačů v Babylóně a Egyptě, stejně jako pozdějších opisovačů a historiků.

Buď během několika staletí existovala jakási mezinárodní dohoda, že se těchto dvacet let bude z historie vypouštět – anebo toto období dvaceti let nikdy neexistovalo! Jestliže takové mezinárodní „spiknutí“ skutečně existovalo, bylo pak natolik úspěšné, že ze všech desítek tisíc dokumentů vykopaných v novobabylónské oblasti *neexistuje ani jeden, dokonce ani jediná řádka*, jež by ukazovala, že takové období dvaceti let kdy existovalo. Můžeme tedy dojít k jednoznačnému závěru, že se nepochybně mýlí jedině chronologie Společnosti Strážná věž.

Jak ale tento závěr dáme do souladu s biblickým proroctvím o sedmdesáti letech, během nichž měl podle Strážné věže zůstat zpusťošen Jeruzalém a celá Judea? A jak máme pohlízet na rok 1914, údajné konečné datum pro „časy pohanů“? Což světové události jasně neukazují, že právě od tohoto roku se plní biblická proroctví? Těmito otázkami se budeme zabývat v následujících kapitolách.